

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. VII., Dohány-utca 68. Telefon József 529-51.

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

EINE ohne ihr Verschulden geschiedene Frau 38 Jahre alt, ohne Familie u. Vermögen, aus bester orthod. Familie sucht sich zu verheiraten mit einem Witwer mit 2-3 Kindern auch am Lande. Näheres bei der Redaktion dieses Blattes unter „Zuverlässig 38.“

KERESEK csinos intelligens leányrokonom részére 40-50 éves magnávos intelligens, kereskedői gyakorlattal bíró férfit. Levélbeli megkereséseket, teljes címmel »Fényes jövő« jelígre e lap kiadóhivatala továbbít. Teljes diszkréciónal továbbítva.

HAZIAS, fess, szép, orthodox leány részére, házasság céljából intelligens, művelt, vallásos bócher kerestetik, aki valamelyes szakmához ért, vagy biztos állása van. Hozomány 5000 pengő készpénzben. Komoly ajánlatokat: »Szlovenszkó« jelíge alatt e lap kiadóhivatala továbbít.

BARBOL

a késznélküli borotválópor javított összetételben kizárólag a készítőnél kapható:

Gerő és Tarsa
BUDAPEST, KIRÁLY-U. 24.
Fél kilógram 60 fillér.

Viszonteladónak nagyban ártalmatlan.

SAJÁT HIBAJÁN KIVÜL elvált 37 éves gyermektelen kellemes megjelenésű asszony 5000 P hozománnyal orthodox családból férjhezmenne biztos egzisztenciájú 40-50 év körüli emberhez. „Öszinte“ jelígre e lap kiadóhivatala kéri.

Állást nyer.

ÖT és féléves gyermekemhez csak is feltétlen vallásos isr. nevelőt keresek, ki lelkiismeretesen tanítaná. Mózes Simon, Ujtemető.

HÉBER szedőgépmestert keresek, ki a héber írott kéziratot is olvasni tudja. Kohn nyomda, Vác.

HÁZTARTÁS vezetésére, cseléd mellé leányt keresek. Gestetner Lajosné, Győr. E hét folyamán jelentkezni lehet: Bpest, Pajor szanatórium, szülészeti-osztály, 75. szoba.

GYAKORLOTT GYORS- ÉS GÉPIRÓNÓT keresünk. Jelentkezés vasárnap délelőtt és hétfőn. — Fleischmann, Sip ucca 27.

Oktatás.

KISEBB községben több gyermek hitoktatását vállalom. Cím a kiadóban.

21 ÉVES, nős, orthodox fiatalember samesz-állást keres. Cím: Bpest, Nagydíófa-u. 12. I. em. 13. Katz Mózesné.

VÁLLALJA gemőre, tajszefesz tanítását, perfekt német, végzett talmudista, Megkeresést a kiadóba kéri.

19 ÉVES BÓCHER jóré-somájim, kitűnően tanít gyermekekkel gemőre tojszefeszt, ajánkozik. „Makói“ jelígre a „Zsidó Ujság“ kiadóhivatala.

NAGY talmudtudással bíró fiatalember gyermekek tanítását vállalja, lehetőleg oly feltételekkel, hogy üzletben is kiszolgálhasson. „Szerény igényű“ jelígre.

Különléle

NŐI RUHASZALÓNBA szombattartás mellett fizető tanulóleányok felvételnek. Elsőrangú és lelkiismeretes foglalkoztatás mellett a finom felsőruhavarrás rövid időn belül elsajátítható. Moskovits szalon, VI, Jósika ucca 10.

בשורת ספר חדש

הנני מן המודיעים שבעיה נמר הספר

מדרש ריבש טוב

והוא ליקוט נפלא מכל מאמרי תורת ושיחות וגם מכל מהלכות מכתבי רבינו הבעל שם טוב.

מרגע מועדאנטען שנשחטו מקום מושבות, ימחלו בסובבם להודיעו להשיגו בדפוס המשובח והמפורד

Abraham Márton könyvnyomdája
Kecskemét. (Ungarn)

Kundmachung.

Wirkungsvolle in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie Z. B. BARMIZVE, CHASSENE u. s. w. Gast u. Antrittsreden verfertigt zu mässigen Preise, unter strenger Diskretion. Honorar von 5 P. aufwärts, 50 H. Porto rekomandirt im voraus erbeten RABBINER ISRAEL BRAUN vorher in Halle (Deutschland) Budapest, Szövetség ucca 43.

Schwarz Soma

könyvkereskedése
könyvnyomdája
dobozgyára

Miskolcon

Telefon 328.

Üzleti könyvek

külön készítésre, valamint az összes szakmáknál használt raktárkönyvek, amerikai módszerű pénztárnaplók állandóan raktáron.

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425-90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETESI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÖLFÖLDRE : 1 : P 22.—
Postascheckekontó-szám: 50791.

Az igazi felekezeti béke

Hogy Magyarországon az orthodoxia és a neológia közötti határvonal megállapítása milyen szükséges és hogy milyen mérges gyümölcsöket érlel az illetékes körök részéről elmaradó világos és kétséget kizáró nyilatkozat, erről fényes tanúbizonyságot tehet a statuszkvó hitközségek szervezése nyomán támadt helyzet. Ismerkedjünk meg először a fogalommal.

Statuszkvó alatt tudvalevőleg azokat a hitközségeket értik, akik az 1869-i kongresszus után nem akartak sem a neológ kongresszusi alapra helyezkedni, sem a később életbe hívott orthodox szervezetbe belépni, hanem azt hangoztatták, hogy nekik legalkalmasabb a régi állapot (: status-kvo-ante). Voltak e hitközségek között igen tiszteleltreméltók is, de mivel az idők folyamán kiderült, milyen fontos a régi hagyományos zsidóság megerősítésére az orthodox szervezet kiépítése, a neológ rombolás ellen — ebben a harcban az első időkben csak az lehetett az elsősorú: „aki nincs velem, az ellenem“; a híres huszti főrabbi a Maharam Schick z. c. l. ki mondta egyik döntvényében, hogy „a statuszkvo alapon állók, orthodox szempontból károsabbak, mint a neológok“. Így magyarázható, hogy a nagyobb statuszkvó hitközségek kebeléből kiváltak orthodox frakciók, amelyek később külön hitközségekké épültek ki. A statuszkvó hitközségek egy része a kongresszus utáni időben ugyan a neológiához csatlakozott, de a zöme megmaradt izoláltságában. Legnagyobb hitközségeik: Debrecen, Eger, Gyöngyös, Nyiregyháza, Sátoraljaújhely, Vác. E községek némelyike nem igen különbözik tipikus neológ hitközségtől. Így például nem hisszük, hogy tegyük fel a statuszkvó Eger nagyon különbözne aneológ Pécs-

től, vallásgyakorlat tekintetében. E hitközségek rabbijai részben a budapesti szemináriumból kerülnek ki, de mindannyian igen jó viszonyban vannak a neológ szervezettel, egy részük meg is jelenik mindenkor az utolsó években statuszkvó-nak, vagy reklámnak a pesti neológ ünnepeken, de meg kell vallani azt is, hogy egyes statuszkvó rabbik gyermekei az orthodoxiának igen értékes tagjaivá lettek.

A statuszkvó hitközségek szervezését a háború után kezdték hangoztatni. Pesten a rossz nyelvek furcsa beállításba helyezték az egész mozgalmat. Akkoriban a pesti neológ hitközség elnöke és a neológ országos iroda vezetője már hadilábon álltak egymással. Így tehát azt állították a rossz nyelvek, hogy a pesti hitközség elnökségének célja a statuszkvó szervezésével: gyengíteni az irodát, kissébbíteni területét; egy új iroda felállításával és hozzá való csatlakozásával esetleg egészen fölöslegessé tenni.

Ilyen auspiciumok mellett gyűlt össze a statuszkvó hitközségek képviselői két hét előtt s elhatározta, hogy ő is szervezkedik. A Zsidó Ujság megállapította, hogy e lépés csak üdvözölhető, ha egy új iroda felállítását akarja elérni. Sőt azt sem bánjuk, ha még egy felsőházi tagságot kérnek és kapnak, (amint ellenőrizhetetlen hírek szerint, ezen motívum is állna a szervezkedés hátterében. Ellenben eleve visszautasítjuk még a gondolatát is annak, hogy a statuszkvó szervezet legyen a tengelye egy unifikációs mozgalomnak. Hogy mennyire igazunk volt, mutatja a szervezkedés után megjelent két cikk, amelyek közül az egyiknek szerzője dr. Vajda, a gyöngyösi hitközség elnöke, és a másikat

dr. Székely Albert, Zemplénvármegye tb. ügyésze írta. Dr. Vajda kritizálja a neológ iroda eddigi összetételét, s természetesen találja, hogy az egész magyar zsidóság vissza fog térni a maroknyi statuszkvó-k elapjára. Dr. Székely pedig, akinek cikkeiből lapunk olvasói is sokat tanulhattak, azt mondja, hogy lapunk a nem-orthodox zsidó becsületét megalázza stb. Mindez téves beállítás és célzatos színezés. Amint már többször kifejtettük, ez alkalommal is ünnepélyesen kijelentjük, hogy a „Zsidó Ujság“ soha sem érintette, a legtávolabbról sem, a nem-orthodoxok egyéni meggyőződését De kénytelenek voltunk az unifikációra vonatkozó vérmes remények keltése ellen sikereszallni. Ezzel tettük a legjobb szolgálatot a belső felekezeti békének. Helyes politika volna talán nyugodtan szemlélni nem-orthodox testvéreink gyülekezését, engedni, hogy önmagukat beleringassák a közeli unifikáció reményébe s a mikor már a remény megvalósulását várják, akkor fagyos szóval széttepní az illúziókat? Az ilyen politika igazán elkeseredést okozna! Mi azonban az őszinteség ügyét szolgáljuk, amikor kijelentjük, hogy a széles orthodox rétegek jól érzik magukat a mai szervezetükben. Teljes tévedésben van dr. Székely, amikor megállapításunkat „testvérharcnak“ minősíti. Nincs a magyar zsidóságnak egy kérdése sem, amely ne volna megoldható a mai szervezetek fennállása mellett. Ha orthodoxia és neológia megáll békésen egy más mellett, akkor a statuszkvó iroda sem árt. Veszedelmes csak akkor lenne, ha felekezeti-boldogító tendenciája volna. A „felekezeti béke“ illetően való hirdetése okozza az egészen fölösleges belső zsidó harcot!

Korein Dezső fontos vivmánya

Korein Dezső, aki az országos orthodox központi bizottság tagja, tudvalevően, Váczsonyi Vilmos elhalálása óta, annak helyében, tagja Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának.

A zsidó közügyek e lelkes pátrónusa a főváros hétfői közgyűlésén a következő indítványt terjesztette elő:

— Utasítsa a törvényhatósági bizottság a Tanácsot, hogy a székesfővárosi üzemeknél alkalmazott munkások heti bérfizetését szombat délután helyett a hét egy másik napján eszközölje és keresse meg ez irányban a magyar munkaadók központját is, hogy a kebelében levő gyári és ipari üzemeket hasonló intézkedésre szólítsa fel.

Indítványozó beszédében utalt az angol példára, ahol a heti munkabérek szerdai napon folyosítják. Nálunk az eddigi szombati bérkifizetés milliárdjai a vasárnapi kocsmázás, nem pedig a sze-

gény munkásalád életszükségletét szolgálják. Ettől akarja indítványozó a magyar munkástársadalmat megszabadítani és szociálpolitikai szempontból a bekövetkező újításokhoz nagy reményeket fűz.

Az erős, szociális érzékre valló indítványt a közgyűlés pártkülönbség nélkül egyhangulag tette magáévá. Mint értesülünk, a hét közepére való bérkifizetések új rendszere, amely magánál a székesfőváros üzeméinél huszonnégyezer munkásaládnak fogja az alkoholmentes kenyérkeresetet biztosítani, az összes érdekelteknél, munkaadók, mint munkásoknál, valamint a kereskedelmi minisztériumnál is lelkes fogadtatásra talál.

Hogy a munkabérek kifizetésének új rendszere orthodox zsidó szempontból mily nagy vivmányt jelent, kézenfekvő — amelyet legközelebb bővebben óhajtunk méltatni.

Howá jutunk?

— Egy orthodox metsző levele —

A multkor a fővárosban dolgom volt és ott találkoztam egy kollégámmal a szent szolgálatban. Mitután egy kis divré tojrt mondtunk egymásnak, rátértünk a „keszef m'no lon“, azaz a gazdasági helyzetünk problémájára. Nagy meglepetésemre barátom, aki egy szigorúan orthodox hitközség általános elismert metszője, kijelentette nekem, hogy belépett az Izraelita Hitközségi Alkalmazottak Országos Egyesületébe, ami pedig nem orthodox egyesület. Barátom kijelentése szerint az egyesület kizárólag gazdasági célokat követ és így egyáltalában semmi akadályja nincs annak, hogy orthodox hitközségi hivatalnok oda belépjen. „Üsmártem meojd lenafsojszéchem“ — ez a tórai íge mondotta barátom — nemcsak a fenntartásra is, még pedig erre a célra egy kis agkori ellátás, amely nem a kizárólagos orthodox szövetségtől ered, inkább alkalmas, mint a kizárólagos orthodox részről származó semmiféle támogatás. Ezért

fognak sokan csatlakozni a szövetséghez, — mondotta barátom. És én kértem Önöket, tisztelt Szerkesztőség, mitevő legyenek én, nem tudom helyes-e a szövetséghez való csatlakozás, orthodox szempontból? Nem veszitem-e el ezzel a „chekasz-kas rüsz-omat?

Hakojszév belév nisbor.

Mély tisztelettel

Egy orthodox metsző.

A szerkesztőségünkbe naponként érkező sok levél között alig akad egy oly szomorú és lehangoló, mint a fentebbi. »Ajli im ojmer, ajli im loj ojmer« (aj nekem, ha beszélék és jaj enkem, ha nem beszélék) mondta a

Misna egyik kivátósága. Igazán nem tudunk mit válaszolni. Elvi szempontból csak arra az álláspontra helyezkedhetünk, hogy az orthodox hitközségi alkalmazottak a nem-orthodox szövetséggel csak párhuzamosan és karöltve működhetnek, de külön csoportosulva és tömörülve. E célra azonban szükséges az illetékes helyről jövő jóindulatu támogatás. Az orthodox hitközségi alkalmazottaknak látni kellene az orthodoxia vezetőségének megértő jóakarátát. Különbön olyan fejlődési irányt vesz, a levélben érintett mozgalmat, amely irány nem lesz megfelelő egyik félre sem. Nézetünk szerint „ész laaszozs la-sém“ elérkezett az ideje annak, hogy e téren tegyünk már valamit. — Szerk.

A levélben említett egyesülettől egyébként a következő kommunikét vettük:

„Az izraelita hitközségi tisztviselők és alkalmazottak országos egyesülete f. hó 1-én tartotta országos választmányi ülését, a Pesti Chevra Kadisa üléstermében, a tagok nagy érdeklődése mellett, kik között igen szép számmal voltak a vidéki választmányi tagok is képviselve.

Az ülést Dr. Wallasz Antal magvas elnöki megnyitó beszéde vezette be, mely után az előljáróság tartalmát, minden részletre kiterjedő jelentést terjesztett elő.

A jelentést egyhangú helyesléssel vette tudomásul az országos ülés és köszönetet mondva az előljáróságának fáradhatatlan munkásságáért, egyhangulag elhatározta, az elnöki megnyitó beszédét valamint az évi jelentés kinyomatását és az egyesület összes tagjai részére való megküldését.

Ezután tárgyalás alá vétetett a szolgálati pragmatika és nyugdíjintézet tervezete.

ZSOLDOS magántanfolyam

VII., Dohány-u 84. — Telefon: J. 424-47

Előkészít középiskolai magánvizsgáira.

Kóservázzonnal mérték után

férfiruhák

valódi angol szövetekből!

Deutsch Mór és Fiai Budapest, Városháza, Károly-krt. 28

Szombalon zárva.

Egyesüljünk? . . .

Bocsánatot kérek, nem tudok hangfőt használni, amikor öszintésésem az igazat diktálja, minden szépíletés nélkül. Nem csak egy helyről invitáltak bennünket az egyesítésre, sok helyről, más-más formában olvasták ránk a testvériséget, az egyetértést, a közös érdeket, az egy hitet és egy vallást! Halgattam. De amikor ez már komoly formát öltött, úgy vélem, hogy az orthodoxia nagy többségének vagyok a szószólója, amikor azt kiáltom: soha! Legyen külön minden zsidó felekezeti árnyalat boldog a maga körében, ápolja, fejlessze a maga saját intézményeit, legjobb tudása és legjobb tehetsége szerint!

Mi külön vagyunk és külön maradunk és nincs hatalom, nincs erő, amely kényszerítsen bennünket az ötvenkilenc éves multunk megtagadására. Miért? Mert éppen a Sulchan Aruch szerint, amelyet most már mindenki elfogadott a hitélet szervezeti alapzatának, egy «Beszdine» nem képes megmászítani egy másik «Beszdine» döntvényét, ha csak nem nagyobb számban és tudásban! Uraim! Hol van egy olyan tanács, egy olyan gyülekezet, egy olyan fórum, amely a Keszav Szojfer, Menarim Schick és társaik — áldva legyen emlékük — tanácsát teljes mértékben számban és tudásban? Ezekre céloztam, ezekre gondoltam, amikor meg-

állapítottam, hogy ma az orthodoxiának kötelessége a szeparatiztikus külön szervezet fenntartani és szentnek tekinteni, mert a kísérlet maga, amely itt óhajana csak tárgyalásokba is bocsátkozni, máris meglagadása a hithü zsidósághoz való tartozásának.

S itt nem az egyéről van szó, meri kiki a szabad akarat törvényénél fogva azt csinálhatja, amit akar és úgy, amint ezt a saját lelkiismerete neki megengedi. Azonban az elv, a tétel: szent és sérthetetlen! Az elv pedig az, hogy a kongresszusból kivált elődeinknek csóda módon sikerült külön felekezetünk alapítása, olyan alkotás, amelyhez hozzájutni valóságos emberek nem szabad és nem lehet.

Ama R. Chájim Szojferől elhangzott szózat, amely rástította a Kórách jegyét a reformátorokra: «Távozzatok emegomosz emberek hajlékaitól!» és orte a hithü nagy, szent papok otthagyták a tanácskozást és végleg szakítottak a reformzsidósággal, ma újból visszhangra talál minden igaz orthodox ember szívében. Ma is, úgy amint akkor követjük a mi nagy elődeinket és csöpp kedvünk sincs még csak tárgyalásokba se bocsátkozni!

Weisz Gáspár.

Wesilla a legjobb mosószert

A magyarországi jesivák félszázad előtt

Egy régi monarchiabeli hadügyminiszteri rendelet akadt kezünkbe, amely igen élénk fényt vet a magyarországi jesivák életére 50 év előtt.

A bécsi cs. kir. kultuszminisztérium ugyanis az 1859. évben megadta a pozsonyi jesivának a nyilvánossági jogot, oly feltétellel azonban, hogy az esetben, ha majd az akkor még Bécsben felállítani tervezett központi rabbiszeminárium létrejö, ennek szervezetéhez és tantervéhez a pozsonyi jesiva is tartozik alkalmazkodni. Ezen a pozsonyi jesivának adott nyilvánossági jog azt is magában foglalta, hogy annak növendékei rabbijelölteknek tekintetvén, mint más felekezetek lelkészjelöltjei, a katonai szolgálatól menteseknek jeientettek ki. Később e hadmentességi jog némi megszorítást nyert, amennyiben az 1866. évi 73.788. sz. a. kelt helytartósági rendelet kimondotta, hogy a hadkötelezettségi mentesség a pozsonyi jesiván tanuló oly rabbijelöltekre terjed ki csupán, kik a netalán más jesivákon töltött két első év beosztásával a nevezett intézeten legalább 5. vagy 6. tanévüket töltik akkor, midőn katonakötelezettségi korba jutottak. Idézett helytartótanácsi rendelet egyszersmind megnevezte mindazon rabbikat, kiknek jesivái a két első évnek illetően beszámítására jogosultak.

Ilyenekül a következő rabbik jeöltettek meg: 1. Bayern I. sárospataki, 2. Glück A. I., tolcsvai. 3. Löw Jeremiás, s. a. -ujhelyi. 4. Tannenbaum F., tállyai. 5. Deutsch Dávid, balassagyarmati. 6. Eisenstädter Menachem, ungvári. 7. Fürst

Lázár, gyöngyösi. 8. Tannenbaum V., verpeléti. 9. Grosz Mózes, pécsujfalusi. 10. Jantus Lipót, sebesi. 11. Jungreis Náhán, fehérgyarmati. 12. Perlusz Mayer, nagykarolyi. 13. Spitzer Joachim, tabi. 14. Kunstadt Ignác, nagyabonyi. 15. Lichtenstein Hillel, szikszói. 16. Mannheimer Herma n, verbói. 17. Flaut Fülöp, nagysurányi. 18. Schreiber Naftali, oroszvári. 19. Reichsfeld Mór, jánosháza. 20. Sámuel I., nagyszőlősi. 21. Schwarc A. L., beregszászi. 22. Schick Dávid, szécsényi. 23. Schick Mózes, huszti. 24. Schlesinger Sámuel, ábrányi. 25. Weinberger S., kisvárdai. 26. Sussmann Szófer, halasi. 27. Kohn Ábrahám, görbői. 28. Sussmann Farkas, szentgróti. 29. Landsberger I. A., nagyváradai. 30. Hildesheimer Izrael, kismartoni. 31. Schächter Benjámin, bazini rabbik.

A névsor felvonultatja előttünk Magyarország félszázad előtti gajonjait, akik közül egynehányat, a művei, a talmudi irodalom történeébe helyezett. A felsoroltak között van Glück tolcsvai rabbi, a Jad Jiczchok, Löw Jeremiás a Divré Jimijohü szerzője. A névsorban szerepel a Maharam As, a Maram Sik és fivére, a szécsényi rabbi. A szikszói rabbiként szereplő R. Hillel később Kolomeában choszid rebbe lett. Hildsheimer Izrael, a kismartoni rabbi egy évtizeddel később Berlinbe ment, ahol az utána elnevezett orthodox szemináriumot szervezte. A felsoroltak között szereplő Perlus Mayer az 1869-ben összeült kongresszus után nem akart csatlakozni az orthodox szervezethez.

Épügy mint R. Jirmijoh Löw sátoraljaujhelyi és Fürst Lázár gyöngyösi rabbik. Vigasztaló azonban az, hogy mind a három községben: Nagykarolyon, Ujhelyen, Gyöngyösön nemsokára virágzó orthodox hitközségek alakultak ki. Ellenben az ötven év előtt jesivát tartó Abony most már tipikus neológ hitközség.

Neológ főrabbi a zsidóság egységesítéséről

A Zsidó Ujság tudósítójától.

A legtöbb hazai neológ hitközség, az orthodoxia által joggal perhorreszkált pesti szeminarium növendékeiből választja lelképásztorát. Tévedés azonban ennek okát abban látni, mintha, tegyük fel a pozsonyi jesivát végzett és Németországban doktorátust nyert képesített rabbi, nem ütnék meg a neológ paptól megkövetelendő műveltségi fokot. Hanem azért, mert jesive-bocher nem igen kapható a Nagyjaik által elültött állás betöltésére (amely általában megszegése tudvalevőleg büntető szankcióval is bír: az illetőt orthodox hitközség többé meg nem választja).

Mivel azonban a rabbipálya egyszersmind kenyérkeresetet is jelent, sajnos, szórványosan bár, de előfordult, hogy a csillogóbb existencia varázserejétől megtévesztve, avagy orthodox állás elérésének lánya általi kényszerű helyzet hatása alatt, egy-egy volt jesiva növendék magát a neológia szolgálatába állította.

Alkalmunk volt egy ilyen neológ főrabbi, belső zsidó ügyekről eszmecserét folytatni.

— A pesti neológ hitközség elnöke, dr. Léderer, mondtuk, erős kézzel fogott hozzá hitközségének a Sulchan-Aruch alapjára való helyezésével. Ezzel kapcsolatosan azonban a zsidóság egységesítésének szükségességét és jogosságát hirdeti és utóbbinak bizonyítására nem átkodott meg azon kijelentéstől sem, hogy egy híres pozsonyi «ros-bészdin», 30 évvel ezelőtt, hozzájárulását adta volna orthodox rabbinak neológ közsébe való átpártoláshoz. Mi ezzel szemben a főszilteendő ur meggyőződése?

— Én az egész akciót meddőnek ítélem. Ez, kérem, szerkesztő ur, olyasvalami, mint egy siduch-nál, amikor a parthie az egyik részről már perfekt, de a másik részen hallani sem akarnak róla! Ami a pozsonyi «ros-bészdin»-re, a megboldogult R. Dóvid Lakenbachra való hivatkozást illeti, alapos okom van benne kételkedni. Annál is inkább, mert a szóban forgó megb. neológ rabbi, aki 26 év előtt orthodox közséből a pesti nagy hitközségbe ment, személyes, meghitt barátom volt; ő szegény, nyugodjon béké-

ben, sokszor hangoztatta előttem lelkifurdalását ezen lépéséért. Szívesen szeretne volna lépését visszacsinálni, de már késő volt. Elkéseredett volt csalódásán, amíg belátta, hogy el nem érheti célját: a pesti neológia káserolását.

— A neológ sajtó azzal is érvel, hogy az egységesítés esetén a neológok az orthodoxok által megjavulnának. (?)

— Én sajnos a pamosze miatt kerültem ide. Higye el szerkesztő ur, ha csak egy mód is kínálkozna, hogy közséembe a sabbosz-l behozzam, az résznről azo-

„A szombatnak ünneppé avatása — izgatás”

Ezen kitélt olvassuk egy főszolgabírói végzésben. De hogy egy pillanatra sem merülhessen fel a gyanu, mintha mi szándékoznánk emiatt, a főszolgabíró urat holmi antiszemizmussal vádolni, eleve kijelentjük, hogy ellenkezőleg: a főszolgabíró akarattal is érvényt szerez egy talmudi döntvénynek.

A szóban forgó végzés tudniillik a Makó melletti Földeák közsé főszolgabírájától ered. A szolgabíróhoz az ottani szombatosok (szombatot ünneplő nem-zsidók), az u. n. adventisták aminap kérelemmel fordultak, hogy «vallásuk szabad gyakorlására péntek esti és szombati gyülekezeteket tarthassanak.» Erre a főszolgabíró határozatában a következőket mondja:

«A kérelmet elutasítom. A községi előjáróságot utasítom, hogy folyamodókat és hitbéli «elvtársaikat» állandóan tartsa megfigyelés alatt s tiltott összejöveteleiket osszlassa fel. Az u. n. adventista hitelvek vallása, az elismert vagy bevett vallásfelekezetek közé nem tartozik.

ellenben a törvényes vallásfelekezetekkel szemben a szombati napnak ünneppé avatására való törekvésénél fogva, iz-

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-csemege és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.

Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

nal megtörténne. De ezen közönség meg nem javítható s emiatt én magam tartanám jogosnak, ha az orthodoxia magát tőlünk vallási tekintetben, akár vasfakkal zárna körül!

—g—ő.

gatást rejt magában.»

A főszolgabíró a földéki gyülekezet vala-mennyi tagja ellen kihágási eljárást indított és minden szombatosot pénzbüntetéssel sújtott.

A főszolgabíró azon kijelentése, hogy a szombatosok «a törvényes vallásfelekezetekkel szemben a szombati napnak ünneppé avatásával izgatnának — minden-esetre túlléti a célon. Hiszen a zsidó felekezet, törvényesen elismert vallásfelekezet, a szombatot tartja heti ünnepnapjánál s bizonyára eszébe sincs a főszolgabírónak azt mondani, hogy a zsidók emiatt más felekezetbeliket izgatnának.

Ami azonban a szombatosok tartó Gójoknak a szolgabíró általi megbüntetését illeti, egyezik a talmud szabványával, mely szerint: «מי ששבת ה"ב מותר» a nem-zsidó szombati ünneplése büntetendő cselekedet.

Új szombattartó

rövid és divatáru-üzlet

MÜLLER NŐVÉREK

VII., DOB-UTCA 25.

Mindennemű csipke, harisnya, keztyű, cérna és pamutféle előnyös árban beszerezhető.

„A nevelés problémája és az orthodoxia”

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A »Zsidó Ujság« mult száma ilyen círelt alatt polemikát kezdett egy budapesti felekezeti lappal. A cikkirő azonban a vitaközlés hevében elvetette a szlykot: a magyar orthodoxiában a »Jiddis« szerepének túl nagy fontosságát tulajdonított.

Én nem mondom, hogy a mai fiatal-ság ne tanulja meg a »jiddis«-t, egy ilyen elterjedt nyelvet, amelyen a tiszteltreméltó elődeink szóbelileg a vallásstudományt művelték. De meg kell állapítanom a következőt:

A mi nyelvünk, a mi anyanyelvünk a magyar, a mi fiaink magyar nyelvű hitközségi iskoláinkban magyarul tanulnak. A tradíciók tiszteléből azonban folyik, hogy tekintetbe kell vennünk azt, hogy azok az idősebb testvéreink, akik a magyar nyelvet még nem tudták teljesen elsajátítani, a zsargon használatát tanulmányaiknál, illetve vallási tanításaiknál. E megállapítással elértünk addig a határig, amely a mai viszonyok mellett megfelel a leg-

messzebbmenő tradicionálizmusnak és a magyar zsidóság közismert magyar érzelmeit sem sérti.

A »Zsidó Ujság«, mint magyar nyelvű orthodox zsidó lap azért volt kénytelen a régi »Allgemeine Jüdische Zeitung« folytatásaképpen bár, de magyar nyelven megjelenni, mert a nem magyar anyanyelvű felvidék elkapcsolása után nem volt gyökere a színmagyar Kismagyarországban és így az új lap programja, amellyel a magyar nyelvű, magyar érzésű orthodox zsidó fiatal-ságot kívánja zászlaja alá sorakoztatni, felment az alól, hogy igazamat e kérdésben tovább bizonyítsam.

Fejér Lajos
okl. építész.

(Amidőn, e tiszteltreméltó oldalról érkező soroknak helyt adunk, eleget tettünk a magyar hazafiai kötelességünknek is. A jól felfogott orthodox érdekek szempontja azonban most már azt diktálja, hogy: ne feszegessük e kérdést tovább! — Szerk.)

Hőfőhérré csak Wesilla mos

Tragédia

— Tárca —

A dolog ott kezdődött, mikor a »Mózi«-zsidó fiát kivitték a frontra. Azért volt már ez is tragédia, mert özvegyember volt és ez volt az egyetlen fia. Eppen a mozgósítás előtt akartak átköltözni a szomszéd faluba, mert itten egyedül zsidók voltak. De ember tervez, Isten végez, jött a háboru.

Tehát, mint mondtam, a fiát kivitték a frontra. Nem fogom hosszau részletezni a dolgot, a kalandokkal, amiken a fiu keresztül ment, mert mást akarok mondani. Két évi szolgálat után, hogy-hogyanem, egy srappell szétrocscolta az egyik lábát. A szánítések bevitték a földalati kötözőbe, ahol az orvos, miközben véres gumikötényét törülgette, kijelentette, hogy amputálni kell. Még az nap tőből levágták a lábát. Mikor a sebe beheggett, a kincstár jóvohalából kapott egy szép fényes acélkapcsos műlábát. Aztán haza küldték. Haza a falujába, egy szép acélkapcsos műlábbal és egy kis éremmel. Eddig elég megszokott történet, elég röviden elmondva. Az ilyen

eseteket tragédiának nevezték a háboru előtt. A háboruban a megszokás hétköznaposította.

A kommun elején történt, hogy beállított hozzájuk egy csapat vöröskatoná és a katonák kijelentették, hogy rögtön lepuftatják őket, ha nem mutatják meg nekik, hogy hol lakik ez és ez a paraszt, aki ellen elfogató parancs van kiadva. A »Mózi« tiltakozott, hogy ő valakit eláruljon, tehát alaposan elverték puskatussal és egy kis idegbajt biztosítottak neki gyógyulása utánra is. A fiu erre már ment. Nyikorgó műlábbal, vontatottan lépegetett és lépten-nyomon a falubeliek gyűlölködő pillantásaival találkozott. A katonák összeraboltak mindenfélét, magukkal hurcoltak egy pár embert és másnapra már nyomuk is veszett. De a fiu a faluban maradt beveg apjával, akit azért vertek meg a katonák, mert nem akarta elárulni a falubelieket. Ott maradt még a parasztok között a visszaemlékezés is, hogy zsidó vezette a katonákat, akik vagyont, apát, fiut férjet

Kitünő minőségű „HUTTER“

kóser szappan

kapható minden fűszer és festéküzletben

Gyártja: **Hutter József szappangyár**
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.

Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

ragadtak el. Persze a közvélemény csak az utóbbit jegyezte meg. A bosszu véres palántája várta az alkalom pillanatát és a gyűlölet zöld szőnyeg szeme örködött az idő felett, lesve a rést, amelyen kitörhetne.

Erre felvirradt az ellenforradalom. Első a »Mózi« zsidó és a fia volt. Mindketten ágyban voltak már, mikor késő este ablakaik alá értek a gyűlöletől örvengő parasztok, kik iszonyukat üvöltve betörték a kaput, majd a lakásajtót is betörve, baltával hasogatni kezdték a butorokat. A Mózi elébük jött és mikor az ablakon át meglátta őket, tajtékozó szájjal eseti végig a földön, egy sötét zugba, úgy, hogy nem is vehették észre. Aztán betörték a hálószoba ajtaját. Ott feküdt a rémületől eltorzult arccal a fiu. Rögtön észrevették. Vad ordítással vetették magukat rá, feldöntve, összetörve mindent, ami utjukba akadt.

Egyik paraszt belevágta baltáját az ágy mellett álló műlábbba és a fiut kezdte kiráncigálni az ágyból. A többi ordított és segített neki. Ledobták a pusztá földre. Egyetlen lábával kétségbeesetten iparkodott felállni, természetesen nem tudott. Hiszen csak egy lába volt. — Üsd! (kurjongták űtötték. Meghalt.

A parasztok elmentek, másnap a kisbíró a »Mózi« zsidót a földön ülve, halott fiának véres hullája mellett találta. Lázálomában félrebeszélve fiának nyitott sebeit egy szétszakított talisszal kötözte. Súlyos agyvelőgyulladásal beszálították a városi kórházba, ahol másnapra meghalt. A szomszédos hitközségnél intézkedtek a temetés iránt és a lakást a nyomozás sikerének érdekében rendőri zár alá tették.

Ezt zsidó tragédiának nevezték volna békében, ha előfordulhatott volna.

Fischl Edit

Támogassátok a Tomché-Jesivosz-t!

Egyedüli szombattartó DOBOZGYÁR.

ROTTENBERG A.
BUDAPEST, VII., AMAZON-UTCA 6-8. SZÁM.

Telefon: J. 380—83. —o— Telefon: J. 380—83.

SIRKÖVEK
a legolcsóbb árban kaphatók

מצבת

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 7. SZÁM.
Szombat és ünnepnap zárva.

HAJSZÁLAKAT hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja felelősséggel **Pollák Sarolta Bpest, Andrássy-ut 38.**

Összes szépségálmik kezelése. (Arámpéle első beáztatással) Foghyápolás. Kéje legújabb proapellácion.

„Mirakle” hajeltávoltozser
szétküldése utastíással.

Az ember földi életrendeltetéséről

Írta: HALÁSZ FÜLÖP, (Sárospatak)

(Folytatás)

A Tóra első könyvének elején is olvassuk:

„S mondá I-ten: Alkossunk embert a mi képünkre, hasonlatosságunk szerint, hogy („v'jirdü") uralkodjanak a tenger halain és az ég madarain és a barmon és az egész földön és minden férgen, amely mozog a földön! — Ezen vershez a nagy írásmagyarázó Rási a következő megjegyzést fűzi: „E szónak, „v'jirdü" kettős az értelme. „Uralkodás"-t jelent, de súlyedést is jelenthet. Hogyha kiérdemli az ember, akkor „uralkodik" az állatok fölött, de ha nem, akkor „súlyed", elveszti tekintélyét előtük és az állat nyeri el az uralmát az ember fölött."

„I-ten mondá: Alkossunk embert a mi képünkre!" — De mi által nyeri el az ember I-tenhez való hasonlatosságát? Erre az írás feleli: „kidmüszénü" hogyha megszerzi magának az erkölcsi fölényt, az uralmát a tenger halai, az ég madarai, a barmok és az egész föld fölött. Hogy míg a többi élőlények vakon engedelmesskednek ösztöneiknek addig az ember független, önálló uracselekedeteinek. S ezen gondolatra utal Rási az ő megjegyzésével: „ha érdekeket szerez magának az ember, akkor uralmát nyeri az állatok fölött". Azaz, aki érdekeket szerez magának, leigázza testi szenvedélyeit, magasabb szempontok által irányíttatja magát életében, az erkölcsi fölényben van az állatokkal szemben, miglen az, ki épp oly kevésbé szentvedélyének, mint az ösztöneit vakon követő állat, nemcsak, hogy nem bír erkölcsi fö-

lényel az állatokkal szemben, hanem még súlyed erkölcsi értékben velök szemben. Mert az állatnál nem csoda, hogy vakon követi ösztöneit, hiszen semmi sem ellensúlyozza azokat, miglen az embernél a kedélynek, léleknek I-tenadta nagy adományai hivatják a testi ösztönük ostromának ellensúlyozására. Az embernek hivatása, hogy legyőzze az ő szenvedélyeit, magasabb, I-tenkijelölte célok szolgálatába szegődtesse azokat.

De az i-teni akarat nem kívánja mitőlünk, hogy mi teljesen megsemmisítsük testi ösztönein-

ket, hogy keblünk benseje a kiégett kráterhez hasonlítson. Hanem ösztöneinknek korlátozása, helyes mederbe való szorítása az I-ten kívánságainak megfelelő módon való felhasználása — ez legyen a mi törekvésünk. I-ten nemcsak az ember lelki, szellemi részére formál jogot, megelőgedve avval, hogy mi lélekben Ő reá gondolunk, szíivünkben Hozzá vonzódunk, hanem egész életmódunkra tart igényt. Azt kívánja, hogy mi az Ő szent akaratát tartsuk vezérlő csillagzatunknak mindennemű életmegnyívásai-ban. S éppen ezért az embernek az ő testi részét, ennek kívánságait, életmegnyívulásait sem szabad ellentétbe hozni az i-teni akaratával és akkor testi részéért sem kell szégyenkeznie.

(Vége követk.)

Bál-Sém jóslata

— Chószid legenda —

Egyzer Bál-Sém Polenojéba, az új városba ment. Újja elvazetelt a temető mellett. Az egyik sírhoz odaküldte szolgálóját, nézné a sírkövön, kinek a neve van rávéve. A sírkövön pedig írva volt, hogy ott nyugszik Móse, I-ten szolgája.

A rabbi ekkor mondotta, mellette rabbi Dóvidot fogják eltemetni. Elt a városban egy Dóvid Zerriss nevű ember. Amikor Bál-Sém jóslását meghallotta, szörnyen megremült, mert azt gondolta, a rabbi csak őt érteite és meg fog halni.

De Bál-Sém mondotta neki:

— Ne ijedj meg! Nem te vagy az a Dóvid, akiről én beszélek.

Tizenkét évvel Bál-Sém halála után rabbi Dóvid Perckiss péntek estefelől megérkezett Polenojéba. A szent község rabbiájának háza előtt állt meg a kocsija, üdvö-

bözte a rabbit és engedelmét kért tőle, hogy a szombatot az újvárosban tölthesse. Az újváros rabbiját azonban nem találta otthon, mivelhogy éppen uton volt. Mégis ott maradt szombatra, holott maga is egész nap ezen csodálkozott, mert mint mondta:

— Nem is tudom, miért vagyok itt, hiszen a rabbi nincs itthon és én őt kerestem.

Vasárnap, amely Tisobov bójtje vala, hirtelen megbetegedett, végrendekezelt és ágyra esett. És miután meghalt, rabbi Móse mellé temették. Ekkor a polenojei rabbi anyja ráemlékezett (már igen öreg volt) Bál-Sém jóslatára, amit több mint husz évvel előtte mondott: Móse mellé rabbi Dóvidot fogják temetni. És mindenki látta, a sírkövet és a mi rajta írva volt. Mindenki nagyon csodálkozott, mert bizony így történt és a csoda I-tenről eredt.

FELHIVOM

figyelmüket a szombattartó cég-knek szállítványozó és vámkézelési cégemre. A vámkézelés terén kiváló szaktudással bírok. Butorszállításokat saját butorkocsijammal jutányosan végzem. SCHWARCÉSSALGÓ BUDAPEST, Dobány u. 10 Tel J. 423 42

Hygienikus, egyszerű, olcsó Mikve-berendezéseket készít, alakít, javít Gyenes Antal központi fűtés-, vízvezeték-, csatornázás- és fűtőberendezési vállalata Debrecen, Arany János uccn 27. Telefon: 9-37.

Tévelygés

Éles visszhangra talált szerte az orthodoxia berkeiben a Zsidó Ujságnak az egységesítés veszélye elleni harci riadója. Annál is inkább megütközést keltett a «Zs U.» feltűnő tudósítása a neológia meg szervezett sajtókampányáról, különösen az utód-államokbeli lapokban.

A háborus időköt követő rövid korszakban országunkban öröndetes módon jelentkezett a szigorúan értelmezett tradíciókhoz való visszatérés szelleme. Több nem ort. hitközségben, melyek talán egyelőre nem kívánják publikáltatásukat, folynak az elő-észületek oly irányban, hogy orth. színhöz és tartalomhoz jutva, visszatérjenek a tévelygés végzetes utjáról. Egy balatonmenti hitközség a multban már be is jelentette az orthodoxiához való csatlakozását a központi irodának és ezt kifejezésre juttaták azáltal, hogy egy környéki orth. főrabbi közfelfelkötésére alá vetették magukat a vallásos sajtókat akceptálták, stb. Telát félremagyarázhatatlannal mutatkozik a némes törekvés a Tóra és valláshöz, mely áhi tozás azonban részünkre, érthetően — nem a neológok által tele szíjjal hirdetett, de üres polcu beszhamidrasokban találja meg vágyainak kielégítő, üdítő forrását, hanem egyesegyedül az orthodoxiának elődeink által felépített szent falai között. Több hitközség azonban annyira érezni kénytelen a szemináriumi rabbi és az általuk létrehívott reformszellem áldásának következményeit, hogy csak lassu tempóban képesek a romokat eltakarítani, helyükbe a hihűségnek templomot emelni.

Sejtjük, hogy e számokra fölöttébb kellemlen szíptomák készítették a reformzsidók vezetőit arra, hogy megrohazzák nagy rabbiaink felépített válaszfalait, mely köztünk emelkedik. Könnyű megjósolni, — azonban, hogy a néma mint többször megförtélt, ugy jelen alkalommal is csufos kudarcot fog vallani minden erőfeszítésük. Résen állunk minden időben, mivel ismerjük a neológ vezetők settenkedését a Tóra és Hit körül, melynek védbástyája Magyarország az orthodoxia volt és marad. Tisztában vagyunk szándékaikkal, tudjuk jól, mi várna feltve őrzött kincsünkre, a szent Tórára, ha átadnánk a hozzá vezető utat a haladó zsidóknak. Időszertü feleleveníteni a 30 évvel ezelőt lefolyt nagy unifikációs harcot.

A neológ vezetők akkor fűhöz-fához kapkodtak, minden elképzelhető eszközt megmozgatva akciójuknak sikeres végrehajtása érdekében. Végre, midőn minden experimentum esődöt mondott, a világ ősz zsidóságtól hódolattal körülövezett jeruzsálemi főrabbihoz Reb. Jakovj Dov Ellischer-hez fordultak, hogy tekintélye nagy súlyának latbavetésével hasson oda, áthidalni azon tárlongó szakadékokot, mely az ország különböző ányalatu zsidóságát egymástól elválasztja.

Rabbikarunk akkor a nagyhirű Reb. Amron Blum z. c. l.-t, a herettyóujfalui géant kérte fel a jeruzsálemi rabbi megválaszolására, ki művével a «Tsüvasz Bész Seorim»-mal, annak csodálatos elmével felépített pilpuljaival rendkívül népszerűsége emelkedett. Emített mű 312-13-14 responsunai-ban megtaláljuk a válaszirátokat. Ezekben — rámutatva a fuzionálás által a vallásosságára előálló veszélyre — kategorikusan kijátja bármennyi lehetőségét a hagyomány

hü és reformzsidók egységesítésének. Gránitkőbe vésésre méltó mondatok ezek, amelyeknek szüntelenül ott kell lebegniök minden egyes orth. zsidó előtt, okulásul és intőül, hogy utjaink immár a vallásnemtartókkal összekapcsolhatatlannal szétváltak. Tehát félre minden eszmével, harsogjuk oda a haladók vezetőinek: álljatok meg végzetes utatokon, térjétek vissza az örök él szent forrásához, melyhez örökkön van visszabocsátás, de ne akarjátok a Tóra őrzőit a hinár feneketlen mélyébe magatokkal lerántani.

Szeretes.

Czinn Amrom.

Elhagyott zsidó leányok érdekében

A multkor hosszabb cikket közölt egy nagyváradi lap Kemény L. Ignác nyugalmazott rendőrkapitány filantropikus működéséről, abból az alkalomból, hogy sikerült neki egy 19 éves vak leányt Bécsben elhelyezni a Hoehenwarten levő zsidó „Blindeninstitut"-ba. A cikkből kiemeljük a következőket:

„A XIX-ik kerületben, Bécs villanegyedében, a hatalmas park közepén, a Hohe Warte-n fekszik az osztrák vakok pompás háromemeletes épülete. Ebben az intézetben, amelyet a régi osztrák-magyar monarchia zsidó mágnásai és pénzkapacitásai emeltek, talált maga számára örök menedékhelyet Weisz Rózsika a 19 éves nagyváradi vakleány is.

Weisz Rózsikának már nagyanyja is világtalan volt és édesanyja, mint gyermek vesztette el szemvilágát. Kemény L. Ignác, Náci bácsi, ez a csupa szívember, hihetetlen szeretettel karolta fel Weisz Rózsikát és családját. Náci bácsi örökkön lótt-futott, hogy a világtalan családnak ne legyen gondja semmire.

Éveken keresztül segélyezte, támogatta őket és hogy nemrégén Rózsika árvaságra jutott, elvesztette édesanyját, Kemény Náci elhatározta, hogy nem nyugszik, amíg Weisz Rózsikának igazi otthon nem talál. A dolog nem volt valami egyszerű. Pestről megjött a válasz: nincs hely. Náci bácsi ment tovább. Újabb

remegés. Mi lesz, mi történik, ha itt sem sikerül? Egy hét telt el izgalmas napokkal. A Blinden-Institut értesítése kedvező. Weisz Rózsikát kísérővel utnak lehet indítani. És most újabb akadályok tornyosultak Náci bácsi elé. Utlevél. Az hamarosan megvan, a hatóságok hihetetlen módon előzékenyek. Náci bácsi rohan tovább megállás nélkül és még mielőtt összerokadna a szaladgálásban, egyszerre felragyog az arca: együtt van a pénz is, meg van a költség.

Több, mint egy hetet töltött Bécsben a derék Kemény Náci. Nem volt ugyan semmi nehézség a fölvetélnél, de tekintettel a Romániában fellépő gyermekbénulási járványra, Weisz Rózsikát öt napon keresztül megfigyelés alatt tartották és persze az öreg Kemény Náci, addig nem mozdult egy tapodtat sem, amíg áldásos misszióját be nem fejezte. Még aztán is várt két napot, mert nehéz volt az elválás. Weisz Rózsika tudta, érezte, hogy mit tett ő érette Kemény L. Ignác és patakzottak könnyei amikor bucsuznia kellett.

Kemény Ignác ur most levelet intézett hozzánk, hogy legyünk segítségére, egy állítólag Pestszentlőrincre kiadott zsidó félárvalány ügyében. Ki akarja nyomozni holletét és a váradi zsidó gondozóba kívánja eljuttatni. Természetesen kötelességünknek tartjuk mindent megtenni a nagy miczvó ügyében.

Aki anyját kitoloncoltatta

Angol lapok nyomán közöljük a következő megrendítő esetet, bizonyítékul annak, hogy milyen tragédiákat érlel a zsidó gólusz.

Az eset Délafrikának Capetown nevű városában játszódott le. Oda az amerikai bevándorlás lehetetlenné tétele óta megindult egy emigrációs hullám. Délafrika védekezik a nagy bevándorlás ellen és szigorú szabályokat léptetett életbe. A bevándorlási felügyelő roppant vigyáz a törvények betartására. A szigorúságáról és kiméltlenségéről ismert felügyelő neve Frank volt.

A bevándorlók között szerepelt egy kelet-európai asszony, Hudel Berlik, 24 éves Eszter leányával. A felügyelő nem találta rendben irataikat és deportálásra, azaz visszatoloncolásra ítélte őket a legközelebbi hajóval. Amikor ezt a kétszerencsétlen nő meghallotta, elájult. De segíteni nem lehetett.

A felügyelő otthon átnézte a bevándorlók sorrendjét. Egyszerre megakadt a szemé a Berlik néven. Felélevedik előtte egész mul'ja. Eszébe jut, hogy őt is valamikor így hívták. Tíz éves korban elkerült a kis lengyelországi városból s csavargott mindenfelé. Így jutott Londonig, ahol a misszionáriusok kezébe került. Ezek kitérítették és Frank néven alkalmazták. Mint tértő jött Délafrikába és ott állami szolgálatba lépett. De ő előbb mégis csak Berlik volt. Előveszi a két nő iratait és hosszas kutatás után arra

Saját érdekében kérje minél előbb legujabban megjelent őszi nagybani árjegyzékünket mindenféle virstli, füstölhus és szalámi gyártmányaimról

REBENWURZL

orth כשר szalámigyár
BUDAPEST, VI.,
LAUDON UCCA 3. SZ.

a borzasztó eredményre jut, hogy saját anyját és hugát ítélte deportálásra.

Másnap felment a hajóra, óriási idegmegfeszítéssel nem ismertette meg magát övéivel, kihallgatta a

Zsidó patricius házaspár

Szükszes felülnépén kísérte a pozsonyi orthodoxia zöme Gross Adolf nejét, Hirschler Klárát utolsó útjára. Pár napra rá pedig követte őt a sirba, férje is. A nagy gyásznak Hirschler Simon modori főrabbi adott méltó kifejezést.

Az elhunyt házaspár a szó legnemesebb értelmében patricius családból való volt. Gross Adolf apja: R. Beczelél tokaji lampion, híres volt jótékonyágáról. Bár 16 gyermeke volt, asztalánál állandóan 10—15 szegény ékezett. Nagy súlyt helyezett arra, hogy gyermekei tudós családból házasodjanak. A híres Deutsch Lázár bonyhádi főrabbi z. c. l., a veje volt. Egyik fia elvette R. Jirmijöh Löw, a sátoraljaújhegyi gaon leányát. A bécsi Schiffschul hírneves rabbija: R. Zalmen Spitzer az egyik fiát választotta vőül.

A Tokajban lakó Gross Izrael gyufagyáros, a fia, az elhunyt nagynevű R. Mojse Fuchs nagyváradi főrabbi hugát, a vágyszerű főrabbi leányát bírja nőül.

A most elhunyt Gross Adolf, R. Menachem Asch ungvári főrabbi jesiváján tanult és egész életén át a Tóra törvénye és szelleme szerint élt. Neje a R. Akivo Eger poseni főrabbi és a Chaszam Szóffer családjával állott rokonságban. A nemes házaspárban a budapesti Sternberg-család nagybátyját, illetőleg nagynénjét gyászolta. G—sz. József.

A pozsonyi főrabbi, főf. Schreiber Akiba **שופר**, a napokban töltötte be 50-ik életévét. Ezen alkalomból a főrabbi, aki úgy a hitközsége, mint a világhírű jesivájának fejlesztése körül immár 21 év óta fej ki áldásos működést, számosan gratulálták. — Mi a magunk

két nőt s azzal biztatta őket, hogy az első döntést fellebbezzék meg és egyelőre ott maradhatnak. Frank erre megírta az apellátát saját maga ellen és kérte anyjának és nővéreinek letelepedési engedélyét, mert ő róluk gondoskodni fog. Az engedély meg is jött. De előzőleg Frank visszatér az ősi hitére s már mint zsidó adta át az engedélyt anyjának, aki egyszerre fiut és hazát nyeri.

részéről kívánjuk, hogy Izrael e Nagyja még sok-sok esztendőn át világítsa át faterjesztő sugarával a régi magyar glóbuszt, hitközségeinek, Mesterükért rajongó tanítványainak és az egyetemes orthodoxiának örömeire és dicsőségére, ad biasz Gójel.

BARBOL

a késnélküli borotválópor javított összetételben kizárólag a készítőnél kapható:

Gerő és Tarsa
BUDAPEST, KIRÁLY-U 24.
Fél kilógram 60 fillér.

Viszontetadóknak nagybani árengedmény.

Für Schochtim.

Habe Schmutzer'sche prima חלבית mit Messing-beschlag unter Garantie, ferner I. und II. Qualität Belgische reiss- und grüne glott wie auch Stanislaue schwarze Steine.

Frenkel J. שופר

Budapest, Rombach utca. 16.

C ha'ofim	Zollige	Pengő
"	15	33.—
"	14	29.44
"	10	18.—
"	5	6.80
I. Belgische	8	20.—
"	7	16.—
II.	8	12.—
"	7	8.—
Grüne glatt	8	3.—
Stanislaue	10	6.—
"	8	4.—

Bestellungen werden gegen vorherige Angabe effektuiert.

Orth. kóser elsőrendű teavaj, turó, tejfel, izléses tejeskonyha kávé, tea Niszelnél
BUDAPEST, ROMBACH-U. 16. (Az udvarban.)

Rabénii Gersojm

rtá: Lehmann M.

— Regény — Fordította: Rosner Éliás.

II. MELITTA

Szomoruan vette észre Debóra, hogy férje sokszor leverit, rosszkedvű volt. Oh nagyon is jól tudta ő annak az okát, hiszen már 6 éve házasság volt és még nem volt gyermekük. Eközben R. Gersojm üzlete mindinkább fejlődött. Már nemcsak híres művész, hanem dögzsdag ember is volt. Egy napon, mikor üzletét este bezárta, imáját végezve vacsorához ült, azután pedig a szobájába vonult Gemore tanulás céljából. Gondolatai azonban messze elkalandoztak tanulmánya tárgyától.

— Oh, Uram I-tenem, — mondta — mit adhatok még nekem? Mit ér a hir, dicsőség és gazdagság, ha nincs fiam, vagy lányom, kiért örömet fáradoznék? Én hűségesen követem rendeltetésemet, szolgálom Jákob I-tenét, követem Mózes szent tanát és én ne neveljek gyermeket I-ten szolgájának? Így beszélt a rabbi és mély fájdalom töltötte el, azt gondolta egyedül van, hoiott Debóra, amint férjét magában beszélni hallotta, belépett. Csendesén férje fölé hajolt és mondá neki: Szeretett uram! Engem az nagyon elszomorít, hogy ennyire buslakodol, annál is inkább, mivel fájdalmadnak én vagyok az oka. Oh engedd meg, hogy kövessem Sára ősanánk példáját, kérlek végy magadhoz még egy feleséget, ki utódot biztosítson számodra.

— És Te ezt megtennéd, szeretett hitvesem? Oh Te nemes asszony, dicső ősanánk méltó leánya. De nem! Ezt a nagy áldozatot nem fogadhatom el, te miattad. Vajjon, nem fájna az neked, hogy a másik feleségemnek volna gyermeke és neked nem?

— Oh, énvelem ne törődj, ha áldozatot hozok, úgy azt teljes egészében akarom hozni. Ne ag-

gódj amiatt, hogy házadat veszedés színhelyévé fogom tenni, nem fogom üldözni új feleségedet. Mint eddig, ezután is csak a Te boldogságodnak akarok élni. Bár nyerje ő el tetszésedet, én meglegszem tiszteletteddel és barátságoddal.

— Te nemes asszony vagy, Debóra! Oh, ha I-ten tőled adna nekem utódot, mily szép és jó volna. De nem. Nem fogadhatom el áldozatodat. Jöjj, foháskodjunk I-tenhez, hátha meghallgatja könyörgésünket és megadja kérésünket. És mindketten áhitatos imába merültek. De I-ten akarata másként határozott.

Év mult el év után, de vidám gyermekcacagás nem verte fel a rabbi házat.

Abban az időben Konstantinápolyban élt egy Menachem nevű kereskedő, ki R. Gersojmtól vett árukat árusított a városban. A kereskedő derék ember volt és a héber tudományban is jártas. Felesége korán elhalt, ráhagyta ritka szépségű leányát, Melittát. Eleány volt apja büszkesége. Az egész fővárosban nem volt nála szebb. De a szép külső nem takart nemes lelket, hiányzott neveléséből a gondos anyai kéz. Az apja pedig nehéz anyagi gondokkal küzdve, egész nap áruval házalt és így nem ügyelhetett rá. Így nőit nagyra a szép leány, minden erkölcsi és szellemi nevelés nélkül. Hiu szívének egyedüli vágya a cicomázás volt.

Egy napon Melitta kertecskéjük lugasában volt, midőn kertjük mellett ellovagolt egy szép, daliás tiszt. Mihály, az udvar legszebb lovagjainak egyike volt ő. Nagybátyja pedig a befolyásos János, II. Bazil császár bizalmas minisztere, Amint Mihály megpillantotta a gyönyörű leányt, szépségéről mintegy megvakítva, megállította lovát,

— Ki vagy, bájos tündér, kiál-

toit fel Mihály. Tulvilági angyal-e, vagy leggyönyörűbb földi leány? Oh nevezd meg magad és mondd meg apád nevét, hogy megkérlek tőle.

Melitta szökni akart, amint meghallotta a lovag beszédét. De az leugrott lováról és átugrott az alacsony kerítésen. Elfogta a futni akarót és elhalmozta gyengéd szavakkal. Már nem futott Melinda, őt is elbűvölte a szép ifju látása.

— Hogy hívnak Angyal? — kérde Mihály.

— Melitta, negyuram.

— Mily szép név. És apád?

— Apám Menachem, a házaló.

— Oh, egy zsidó! De nem baj,

kivezetlek apád kunyhójából a császári fényes palotába. Tudd meg, én vagyok a paplogoniai Mihály, a császár testőr-gárdájában. Nagybátyám a nagyhatalmu miniszter, János. Még ma beszéllek veled, ő szeret engem és minden kívánságomat teljesíti. Remélem, beleegyezik a házasságunkba, te aztán keresztény vallásra térsz és a feleségem leszel.

Melitta megremegett, amint Mihályt így beszélni hallá. Hiuságának roppant tetszett a lovag ajánlata. Már elképzelte magát mint a lovag neje, ékszerekkel díszítve, bibor selyemben ragyogni. Már nem húzódtott a lovag ölelésétől, már viszonzotta cirogatásait, csak midőn a közelgő öreg cseléd lépteit hallá, szakította ki magát lovagja karjaiból. Mihály pedig visszasietett lovához és izgatottan folytatta útját.

A hatalmas János. Basil császár legkedvesebb embere, azért hívta magához nővére fiát, a szép Mihályt Paplogoniából, mivel nagy terveit voltak vele. Bazil nőtlen volt és nem is akart házasodni. Örököse öccse, VIII. Konstantin volt és annak két leánya, Zoé és Teodóra. Az ifjabb Teodóra egy német főhercegnek volt szánya, a későbbi III. Ottó császárnak. Kinek korai halála romba döntötte a tervet. Akkoriban Zoét tartotta mindenki a trón örökösének. Ez a főhercegnő nagymértékben forróvérű és szenvedélyes volt. Ő rá építette a furfangos János messzemenő terveit.

(Folyt. köv.)

Wesilla mosószert hódít mindenütt

Előfizetési felhívás.

Ismételten felkérjük t. előfizetőinket, akiknek előfizetése lejárt, hogy azt **azonnal** megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében zavar bekövetkezzék. Külföldi hátralékos t. olvasóinkat kénytelenek vagyunk figyelmeztetni, hogy amennyiben az előfizetési összeg hozzánk a jövő hét csütörtökéig be nem érkezik, a jövő számot az illető részére, a magas portó miatt, már nem küldhetjük.

HIREK

NAPTÁR

Sabbosz **Vajéró**, Chesvan 17.
Sabbosz kezdete (Bpesi) 4 ó. 15 p.
" kimenetele " 5 " — "

Az országos orth. pénzügyi bizottság kedden a központi irodában gyűlésre gyűlt egybe. Frankl Adolf elnök és Hartstein Lajos ügyv. alelnökön kívül megjelentek: óbudai Freudiger Abrahám, a pénzügyi bizottság elnöke, óbudai Freudiger Lipót, Klein Márkus (Budapest), Bernfeld Sámuel (Debrecen), Friedmann Herman (Mándok), Schwarz Izidor (Győr) és Lów Jeromos (Miskolc) bizottsági tagok. A bizottság a pszachliszt ügyével foglalkozott.

Groszberg Lipót a következő pénteken, Chesvan 23-án lesz. Ezen alkalomból felkérjük a megboldogultnak rabbi és egyéb talmudtudós barátait, hogy a Jährzeit előestéjén a megdicsőült lelkiüdvéért misnajojszt tanuljanak. Neve: ארי' בן שרה.

Szefér avatás Munkácson. A szaploneai rabbi, aki a háboru alatt költözött Munkácsra és ott jesivát tart fenn. Semini-Aceresz napján új szefér tórárt edományozott a beszémidrosnak ahol tanít. A munkácsi vizsályokat ez az örvendés és szent esemény sem szüntette meg.

A székelyhídi főrabbit, amint annakidején megírtuk, a békésceabai orth. hitközség főrabbiává választotta. Most arról értesítenek bennünket, hogy a főrabbi a székelyhídiek kérésére továbbra is ott marad s ennek folytán a csabai rabbiállás *ismét betöltetlen.* — Amint hírlik, a csabaiak nagy része Fuchs Lipóttal, a tudós bihareresztesi főrabbiával óhajta a rabbiszéket betölteni.

A Zsidó Ujság szentföldi akeiója. E héten vettünk Schwarz Józseftől Mezőkevesd, 5 pengőt. **Eddig befolyt hozzánk P 966.50.** Kiskőrösről jelentik lapunknak: „A Zsidó Ujság propagandája folytán, Löblovics Bernát főrabbi buzdítására, a helybeni hitközség előjárósága két sabbosz alijónak a bevételét a szentföldi földrengéskárosultak felségélyezésére határozta el. Az akció eredményeként a főrabbi a **központi irodához 836 pengőt és 61 fillért utalt át.** Ehhez 50 pengőn felüli összegekkel hozzájárultak; Gottlieb Ignác, Gottlieb Fülöp, Schwarz Sándor, Láng Arnold és Szabolcs Salamon.

A frankfurti jesiva. A dr. Breuer elhunytával elárvult jesiván tovább folyik a tanítás. A jesiva irányítása az elhunyt rabbi fia kezében van. Jelenleg 74 hallgatót számlál a főiskola. Örvendéses jelenség, hogy az utolsó 3 esztendőben 48 német hitközségből küldöttek ifjakat a jesivára.

Az új sátoraljaujhelyi főrabbi. A sátoraljaujhelyi orth. hitközség a R. Joel Fellner z.c.l. elhunytával megüresedett főrabbi-

állásra Frey Májer nagysurányi főrabbit választotta meg. Frey főrabbi a szlovenszkói fiatalabb rabbi-gárdának egyik legértékesebb tagja. Nagysurányi működésével sok maradandót alkotott. Az újra szervezett népiskola, a legnagyobbított Talmud-Tóra, a gazdaságilag és szellemileg jól megalapozott jesiva, a főrabbi céltudatos, energikus munkájának eredménye. Négytagú küldöttség ment Nagysurányba, hogy a főrabbit a választásról értesítse, aki egy-két heti gondolkodási időt kért. A surányiak mindent elkövetnek, hogy a szeretve tisztelt rabbijukat maradásra bírják. Hisz az, hogy ott a hitközségben oly egyöntetű, mélyen gyökerező orth. zsidó szellem uralkodik, szintén az ő nagy befolyásának műve. A szlovenszkói orthodoxia se látná szívesen a távozását. (S. B.)

Herglos, Rohringer, Fischer, Mauritz. Mi ez? Egy sváb rezesbandának vezető tagjainak névsora? Nem kérem. A magyar egyetemi ifjuság a numerusz klauzus ügyében a konstruktív társadalomhoz fordul támogatásért. Nyíltan megmondják, hogy megakarják védeni elhelyezkedési lehetőségüket az ügyesebb zsidók ellen. Ugy látszik, ez az átértékelt magyar bátorság, amely egyszerűen leköti ellenfele kezét. Eme magyar fajvédelmi szózat alatt vannak aláírva a Herglos, a Rohringer, a Mauritz nevű lösgyökeres magyarok.

Semajó. Ki ne ismerné ezt a nevet. A *perek* felsorolja Hillel mesterei között Semajót. Sőt, a midras szerint Mojsé-rabénüt 10 névvel jelölték és az egyik név Semajónak hangzik. — Mindez eszünkbe jut abból az alkalomból, hogy a jugoszláv parlamentbe egy belgrádi ügyvédet választottak, aki szefard származású és úgy hívják: Semajo de Majo. Semajo — és parlamenti képviselő. Ez nekünk, itt Magyarországon, olyan különösnek tűnik fell-

A budapesti Tiferesz Bachurim e heti programja: 1. számú teremben szombat d. e. 1130 שבת מסי שבת Seif Herman, d. u. 315 שבת מסי שבת Spitzer Dezső. Ezt követi מעודה שלש. Minden este 8 órákor חובת הלכות és חרות מסכת בבא בתרא. Minden este 8 órákor ברכות. Minden este 8 órákor אומה הלל ברכות. Vasárnap este 8 órákor אומה הלל ברכות. Pánelh Izsák rabbi ur. Hétfőn este 8 órákor heli szidra és kedden este 8 órákor הלל ויע' פלא Rosenberg Izsák ur. Szerda este 8 órákor תורה ושיע' Herzog Lipót ur. Csütörtökön este 10—12 óráig előadás, Izria Herzog Lipót ur, utána „Chacojsz"-ima. Minden reggel 630 מן אברהם Blau Lipót ur. Reggeli ima 7 órákor, szombat reggeli ima 8 órákor. Egyleti helyiségeink minden este 7—10 óráig, szombaton és vasárnap egész nap nyitva vannak, amikor könyvtárunk, valamint bel- és külföldi zsidó lapok az ifjuság rendelkezésére állanak. Az ifjuságot egyúttal felhívjuk az előadások pontos látogatására. Vendégeket szívesen látunk. — AIX. kerületi fiókegyesületben (Tompaucjai templom) minden este 8 órákor tart előadást, felolvassa Eckstein Wolf ur, illetve Paneth Izsák rabbi ur. T. B.

Wesilla mosás a legideálisabb

„Tojro im Derech eret”.

E szavak azt jelentik: Tóra és profán életrevalóság. A keitő-harmonikus voltáról írja érsekújvári tudósítónk: „Az elmúlt szombaton az érsekújvári „Agudasz Jiszroel” ifjusági együletben Lindenbaum Sámuel majd egy órányi „charifusz” előadást tartott, amelynek nem annyira a tartalma, mint inkább annak előadója érdemel figyelmet. Lindenbaum *kárpitos-segéd* és amint mestere mondja, kitűnő munkás. Azelőtt böcher volt és a szatmári, utóbb a huszti jesiván tanult. Hogy jó eredményre, azt az előadása is bizonyítja. Az érsekújvári jesivának csak rövid ideig volt tagja, ezután a kárpitos mesterségre adta magát, de mint iparos is minden nap tanul. Részt vesz, sőt elő is ad az Aguda ifjusági egyület naponkénti *stür-jain*”.

Oszniél bosszuja. Akiről szó van, az Izrael népének első bírása volt Jehojua halála után. Így olvassuk Sojftim könyvének első fejezetében. Ezt az Oszniét a talmud hagyománya igen nagy tudósnek ismeri, mert mindazokat a vallási intézkedéseket és törvényeket amelyeket a nép elfelejtett, a Mojsé Rabénü elhunytá miatt érzett gyászról lenyűgözve, éles elméjével rekonstruálta. A tudós hős sirja Chevrojn mellett volt, Legalább a nép azt hitte, hogy a határban emelkedő köhalom alatt pihen Oszniél. Évtizedeken át a zsidók oda mentek imádkozni. Pár év előtt a török uralom alatt azonban egy arab sejk egyszerűen birkókba vette. Pörre került a dolog, de a sejk megnyerte a pört. Most az a hír érkezik Palesztinából, hogy a sejk fia a kövekből házat akart építeni magának és két emberrel megkezdte a kövek széthordását. Alig dolgoztak pár percig, a kövek összeomlottak és maguk alá temették a három embert, akik meg is haltak. A vidéken ezt Oszniél bosszujának tekintik és mos, seregesen keresik fel sírját zsidók és kéri az elhunyt lelkét, hogy bocsásson meg a kegyetlenségért, Küönösen az arabok zarándokolnak a nőbi síremlékéhez.

Szegény Franciaország.

Egyik antiszemita lap egy erdélyi zsidó lapból cikket közöl a francia-zsidó viszonyokról. Többek között a következőket olvassuk: A francia hadseregnek nem kevesebb, mint tizenegy zsidó tábornoka van. A legismertebbek közöttük Lévy, Seligmann, Denery és Weiler tábornokok. A „Keren Kajemész Lejiszroel” franciaországi diszelnöke egy zsidó tábornok, Geismar. A hadügyminisztérium kabinetfőnöke egy Paul Levy nevű ur, egyik osztályfőnöke pedig Heilbronn, mindkettő zsidó. Az igazságszolgáltatás legmagasabb polcain is találunk zsidókat. Bloch-Laroque, a le főbb közigazgatási bíróság másodelnöke, Dreyfus, a párizsi tábla főelnöke, zsidó. Van nek zsidó prefektusok, minisztériumi osztályfőnököt és közigazgatási felügyelők igen nagy szám-

ban. Minden politikai pártnak számos vezető zsidó tagja van. Millerand pártjának egyik legerősebb támasa G. R. Lewy. Poincaré bizalmasa, Klotz volt pénzügyminiszter, a francia vasipar egyik legbefolyásosabb vezetője és Maurice Bokanowsky, a jelenlegi kereskedelmi miniszter, akinek egész Franciaországban óriási textiláruházai vannak, zsidók. Ezek után a szóbanforgó antiszemita napilap megállapítja, hogy a francia nemzet *dekadens s fel-tűnően hanyatlk.* Szegény Franciaország! Miért nem jön ide Magyarországra, megtanulni a helyes konstruktív, népgazdagító politikát? Szegény Franciaország!

Követendő példa. A multkor megírtuk a szerencsi chevradikadisi választás körüli vizsályfeljelentést, bélyegmeglelevezést. Közöltünk hozzászólást a választást védők és a peticionálók sorából. A replikákat *leközlöttük tárgyil hűséggel*, kihagyván benne a személyes részeket. Hisz a két párt ugy kezelte egymást, mintha csupa cudar cenk volna. A peticionálók felszólalója erre a következő sorokat intézte hozzánk, megszólítás nélkül:

„Köszönöm, hogy beküldött — objektiv és az abszolút igazságnak megfelelő — cikkemet elferdítve és valótlanágokkal telítve, közölte, tartalma meg „le-rőzített álláspontját”, de lapját is. Igyekezni fogok, ahol alkalmam nyílik, lapjának reklá-nak csinálni. — Szerencs, 927. XI. 5. Sch—d.”

Mi ezt a levelet példaképpen állítjuk fel tisztelt olvasóink számára Kivánjuk, hogy kedves olvasóinkban legyen annyi lendület a Zsidó Ujság *érdekében*, mint amennyi indulat van ellenünk a lenti sorok írójában.

Az új eperjesi orthodox főrabbi. Az eperjesi orthodox hitközségnek már hosszabb idő óta nincs rabbija. A mult évben megválasztott Schreiber rabbi (Drohobicz) nem foglalta el hivatalát. A mult hetekben egyhangulag meghívták R. Chajim Lau-t, aki eddig a bukovinai Sucsavaban működött.

Siremlékek bel- és külföldi márványokból, legolcsóbb árban részlelfizetésre is kaphatók!

Eichbaum Mór sirkögyáros
okleveles kőfaragó mester
Budapest, V., Pozsonyi-ut 1-3. Telefon T. 246-74.
Tervrajzok díjtalanul. — Ciklop lépcsők és mindennemű kőfaragó, szobrász és márványmunkák.

Orth. kóser Viktóra kövérsajt, friss tehénturó és teavaj HECHSER
a legjobb minőségben állandóan kapható, VIKTÓRIA sajtgyárnál, a sárvári orth. hitközség rabbináusától.
ÖLBŐ, (Vas m)

Ifjusági hírek. Makóról jelentő tudósítónk: A Zsidó Ujság közölte, hogy kb. 70 taggal megalakult a makói Tiferesz Bachurim egyesület. Az egyesület e héten foglalta el a templomudvarban ujonnan felépített helyiségeit, amelyben a tagok példaadó buzgósággal és szorgalommal élnek a szent tan kultuszának, a *gemore-tanulásnak*. (Követésre méltó! — Szerk.) — Pápáról jelentik nekünk: A helybeli Tiferesz Bachurim az elmúlt szombat este tartotta meg évi rendes közgyűlését Marton Ig. L. díszelnök jelenlétében. A tisztikar jelentéséből kitűnik, hogy a vezetőség minden eszközt megragadott az egyesület fejlesztésére és virágzóvá tételére. Széfer Tórárt íratott, melynek felavatására; több testvéregyesület küldöttsége megjelent. Az egyesület továbbá minden árnyalatnak megfelelően tartott vallási előadásokat, melyen a helybeli talmudtudósok önzetlenül fáradoznak hogy az ifjuságnak a vallási szellemi tápláléka mindenképp kielégüljön. Az egyesület jelentékeny összeget fordított jótékony célra. A jelentés után a tisztújítást ejtették meg, melynek során elnök lett egyhangulag Herzog Gyula, alelnök Weber Jenő, pénztáros Kohn Dezső, titkár Löwenstein Sándor, háznagy Süss Dezső, könyvtáros Klein Zsigmond, ellenőrök Fried Béla, Neumann Hugó. Választmányi tagok lettek Baum Elemér, Bodánszky Samu, Buxbaum Gyula, Hoffmann Benő és Schiffer Géza.

A *tabi* „Tiferesz Bachurim” tisztújító közgyűlésén megválasztottak: Herzog Károly elnök, Klein Miksa alelnök, Herzog Henrik jegyző, Posner István pénztáros. Gabek: Silberstein Adolf és Breuer Dávid, ellenőr Krausz Adolf, könyvtáros Grossmann Menyhért, háznagy Héber Imre.

ELSŐRENDÜ POROSZ szent csakis Steinmetz Manó vállalata szállít. Kláuzál-u. 20. Telefon: J. 464—81. Szombaton zárva.

„A seszjő kő története“

Ilyen címen bocsátott közre Horovitz rabbi német nyelvű tanulmányt (Geschichte des Sch'thijosteines, J. Kaufmann Verlag, Frankfurt a. M.). A seszjő-kő (even seszjő) volt a besz-hamikus legszentebb helye. Ott van a frigláda s a „kojdes kakadosim”. A tudós szerző a midrások és talmudi hagyományok alapján bemutatja, hogy milyen szerepet játszott a kő a bibliai őskorban, Avrohom Jiczchok, Jakovj ősapánktól, Mojsé Rabbenünál, majd David Hamelechnél, aki Aravno szérűjén felfedezte a követ, amely azután a besz hamikus központi kővé lett. Evvel hozza összefüggésbe a szerző a kidüs levonónál hangzatosított „Dovid melech Jiszroel cháj v'kájom” (Dávid Izráel királya él s fennmarad). — Akinek érzelme van a teljesen orthodox szellemben folytatott zsidó régészeti kutatások iránt, vagy élvezettel fogja e kis könyvet átolvasni, amely 2 márkáért kapható J. Kaufmann kiadónál (Frankfurt a. M. Schillerstr. 19).

„Kiáltvány a zsidósághoz“

Ily címen jelent meg a napokban egy könyv, amelyet nekünk is beküldtek. Lapozgatván benne, kénytelenek vagyunk *ővni olvasóinkat tőle*. A könyvben a szerző a zsidóságot úgy akarja megteríteni a jó utra, hogy propagandát csinál arra, hogy befogadja vallási ideáinak a keresztény vallás alapítóját, aki utóvégre zsidó volt. A könyv a gondolkodó zsidóságnál mosolyt fog kelteni, a hívő keresztény pedig mélységes megbotránkozással fogja kikérni magának azt, hogy ilyen módon tárgyalják a keresztény vallás alapvető problémáját.

Béke a dévai hitközségben

Déván már hosszabb idő óta két részre oszlott a hitközség. Az egyik frakció nem találta eléggé orthodoxnak a hitközség intézményeit és ezért Ehrenreich Ch. L. híres talmudtudós személyében rabbit választott s mint külön hitközség alakult meg. Most azután hosszas tárgyalások után létrejött a megegyezés igen figyelemreméltó feltételekkel: A legfontosabb az, hogy a templom, a

sechitó, a mikvó, a mészárszék és a maco ügyét minden hitközség külön intézi. De, hogy a hitközségek egymásl megnekarosítsák vagyoniilag, megegyeztek, hogy a békekötés idejében fennálló *tagbéli* státuszon változtatni nem szabad: azaz egy hitközség sem vehet el a jelenlegi hitközségi tagok sorából a maga javára. A gabella-cédulákat közösen lebelegyik és a jövedelmet megfelelik. — Most már csak az kívánatos, hogy a két hitközség között meginduljon a vetélkedés a Tóra és a micvók terén.

Zsidó iskolák vasárnapi szünete.

Dr. Hildermann, a romániai zsidók uniójának elnöke, aki egyszersmind képviselő is, megjelent Anghelcsu kultuszminiszternél és elpanaszolta a zsidó iskolák sérelmeit. Ezek az iskolák nem bírnak nyilvánossági jogot kapni, de azért kényszerítik őket a szombati tanításra és a vasárnapi szünetre. A miniszter táviratilag intézkedett, hogy engedjék meg a zsidó iskoláknak a szombati pihenőt. Ami pedig a nyilvánossági jogot illeti, arról majd később történik intézkedés. Szóval: soká lesz ígérethöz valóság.

A poljanai rebbe, akinek érkezését már jelentettük, hír szerint hálffig marad Budapesten (Laudon-u. 9.) Az ifju rabbit, aki itt betegségének gyógyulást keres, számos hívek látogatják.

A budapesti orth. szanatórium, a fővárosi orthodoxia e kiváló intézménye, ezidő szerint két orthodox nagyságot ápol falai között. A váci és ungvári főrabbiak jöttek ide gyógyulást keresni. Adja a Mindenható, hogy a szanatóriumot mindketten röviden egészségesen elhagyhassák.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa nyomdai műintézet
Budapest, VI. Próféta ucca 7.

Családi hírek.

Korein Dezső leányát, Rózsikát, Budapest, eljegyezte Klein Bernát nagykereskedő, Wien. (Minden külön értesítés helyett.)

Berkovics Ernő szörmeáru nagykereskedő, Budapest, eljegyezte Diénes Mancikát, Minden külön értesítés helyett.

Gestetner Elizát, Győr, eljegyezte Kerpel Gyula, Paks. Minden külön értesítés helyett.

Fischl Rózsika, Udvari, Einhorn Sándor, Tamási, jegyesek.

Kesztenbaum Rózsikát, Kesztenbaum Herman kultuszelnök leányát, Kisvárdáról, eljegyezte Krausz Samu Miskolcraól.

Wesilla egyszeri kifőzéss fehérre mos

Szerkesztői üzenetek.

N. N.: Előfizetése január 15-én jár le. — *Ujfehértó:* Otker sűtőpor Bécsben hecszerrel, Magyarországon a nélkül lesz gyártva. — *Kiskőrös:* Nagyon sajnáljuk, hogy a hosszú névsort nem közölhetjük, amint már néhányszor leszögeztük álláspontunkat, hogy csakis oly szentföldi akcióra gyűjtött összeget nyugtázunk névszerint, amely összeget hozzánk küldenek be. Önök a pénzt közvetlenül az irodához küldték, tehát csak abban az esetben nyugtázhatjuk, ha erre az iroda bennünket felkérne. *Fontos:* ad 1) rendben; ad 2) az optálási ügyben sziveskedjék Dr. Grossmann Frigyeshez, Bpest, Andrássy-ut 19. fordulni. — *Nagyhalász:* Rendben van. — *St. Makó:* Kész örömet tettük a sziveséget. — *Agudista:* Ön szemrehányást tesz nekünk, hogy a most megjelent „Jüdisches Lexicon c. műről minden használhatósága dacára megmondtuk véleményünket, azt, hogy vallási részében orthodox szempontból elvetendő. Ön ezzel szemben felhossa, hogy a bécsi Aguda lapja feltétlen dicsérettel hir-

deli a művet. A szemrehányást igazán nem érdemeljük meg. Ellenkezőleg. Eszébe juttatjuk a régi anekdotát. A férjétől elhagyatott asszony eljő a Rebbehez. Kísírja magát és a Rebbe megvigasztalja, hogy a férje visszatér majd hozzá. Az előszobában a gabbe megkérdezi: mit mondott neki a Rebbe. Az asszony elmondja. Erre a gabbe azt feleli: „A Rebbe azt mondta, hogy a férje visszajön, én azonban azt mondom, hogy nem jön.” Multak a hónapok és az Amerikába kivándorolt férj nem jött vissza. Az asszony újra elmegegyeztet, a Rebbe ugyanazt mondja, de a gabbe is. A szegény asszony, aki egyáltalában nem dicselkedhetett külső szépségeivel, erre

megkérdezi a gabbet, miért mond ő mást, mint a Rebbe. A gabbe ezt feleli: „A Rebbe nem nézte meg Magát, azért azt hiszi, hogy a férje visszajön, de én tudom, hogy nem jön vissza, mert én... Mi is megnéztük a lexikont!”

Orth. kóser vendéglő Szegeden.

Tejes és husos hideg és meleg ételek állandóan kaphatók. Kizárólag makói vagást használók. — Referenciákat a makói orth. rabbinátus nyújt. — **BLAU-IZSÁKNÉ** (Makóról) Szeged, Somogyi-utca 20 sz.

A budapesti autonóm orth. hitközség

— KÖZLEMÉNYEI. —

HITKÖZSÉG IRODAHELYISÉGE: (KÖZSÉGHÁZA) DOB-U. 35.

Hitközségünk rabbiságának felügyelete alatt állanak:

HITKÖZSÉGI MÉSZAARSZÉKEK:

1. II., Margit-körut 7.	5. VII., Kertész-utca 35.
2. V., Solyom-utca 24.	6. VII., Hernád-utca 16.
3. VI., Szerecsen-utca 13.	7. VIII., Magdolna-utca 29.
4. VII., Wesselényi-utca 15.	8. IX., Tompa-utca 17a.

HITKÖZSÉGI BAROMFIVÁGÓHELYEK:

1. II., Margit-körut 7.	4. VII., Hernád-utca 16.
2. V., Solyom-utca 74.	5. VIII., Magdolna-utca 28.
3. VII., Dob-utca 35.	6. IX., Tompa-utca 17a.

HITKÖZSÉGI TEJÁRSÍTÁS:

1. V., Solyom-utca 74.	3. VII., Wesselényi-utca 18.
2. VII., Dob-utca 35.	4. VIII., Magdolna-utca 29.

Hitközségi intézmények:

RITUALIS FÜRDŐK (Mikve):

1. Rácfürdő: I. Hadnagy-u. 8—10.
2. Köruti fürdő: Erzsébet-körut 49.
3. VIII., Magdolna-utca 29.

TEMPLOMOK:

1. III., Zsigmond-utca 74.
2. VII., Kazinczy-utca 19—31.
3. VII., Király-utca 1.
4. IX., Tompa-utca 17a.
5. V., Csáky-utca 9.

Répviseletet adunk

ez ország minden községében és városában üzlettel vagy lakással bíró megbízható egyénnek

KIRALY GOZMOSÓDA RUHAFESTO ÉS

Vidékre külön postaosztály.

VEGYTISZTÍTÓ

Magánosok megbízásait is a legrövidebb idő alatt teljesítjük.

Budapest, VII., Király-utca 15. szám. — IV., Magyar-utca 6. szám.

Szabónőknek, szabóknak nagy árengedmény.

S eidner Lipót áruházában Posztó, divatszövet, szabókellékek áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek úri- és női szövetekben. Billiárd és játékasztal posztó. — A Zsidó Ujság előfizetőinek 5 százalékos kedvezmény.

Budapest, VII., Kertész-u. 43. — Telefon: 134-74.
— Hittestvéreink! Csak szombattartó cégnél vásároljon! —

Jesivákat támogató egyesület Tomché Jesivósz (Győr)

Postacsekk-számla száma 40.530

**Tomché Jesivósz Sábboz be-
őtelek:** Balatonfűred: 30, Bekes:
5, Berettyóújfalú 176.43, Budapest
Rombach Templom 120, Csepel 67,
Gyula 103.60, Hajdunánás 155.30,
Jászárokszállás 10.60, Kisvárdai 100,
Kunhegyes 10, Lak 5.60, Makó
186.50, Miskolc (nagy templom)
154.55, Nyíreszászari 21.90, Nyir-
meggyes 28.84, Nagymaros 70,
Olaszliszka 50, Obuda 50.20, Po-
máz 23.10, Püspökladány 44.50, Sá-
rospatak 80, Siófok 8, Szendrő
204.60, Szikszó 120, Tiszacsege 32,
Tiszakarác 17.50, Ugornya-Gerge-
lyi 33, Szügy 13.

Templomi adományok: Búdszent
mihály 12.10, Kalocsai 4.3, Keme-
neshögyész 5, Kiskunmajsa Hauer
Lipót ált. 52, Piszke Dach Samu
ált. 51.18, Pórládony 100, Szany
4.60, Zirc 8.

Bizalmi gyűjtés: Grünwald
Henrik szünetl. Kiskunmajsa 7,
Fleischmann Miklós urnál Ma-
gyaróvár, Steiner Salamon Győr
gyűjtése 20.20, Király Gáspár szü-
netl. Esztergom Steiner S. ált. 50.

Lakodalmi gyűjtés: Tauber
Aranka és Kornisch József eskü-
vőjén Nagymaros, Breuer Jenő ál-
8, Binéth Piri és Klein József es-
küvőjén Makó, Klein Ferdinánd
gyűjtése 60.

Jahrzeit alkalmából: Deutsch
Nővérek Abaujszántó 4 P.

Jomkipuri adomány: Löwen-
kopf Jenő, Zempléncse 25 P.

Sürgőnymegváltások: Duschin-
szky Mihály főrabbi leánya lako-
dalmánál Rákospalota 40, Löwin
Móritz és Hertzka Frida Rajka es-
küvője alkalmából 61.08, Gottlieb
Józsefné, Högyész 26, Wiesel Jó-
zsef Tiszaszőlős 7.70, Weisz Ernő
esküvőjénél Tokaj 32.50, Fried-
mann Ferenc M. nyárád Grünfeld
Rózsika Tiszánána és Greschler jó-
zsef Dobsina — Friedmann Etelka
M. nyárád esküvőknél 27.44, —
Schwartz Gyula Mezőcsát 23,
Weisz Gy. Nyíregyháza 9.50, Ellenbő-
gen Áron Földes 5.72, Rosenberg
Jenő Püspökladány 6, Krausz Si-
mon Bonyhád-Páskusz esküvő Du-
naszerdahely 84 pengő.

Különböző adományok: Biron
Jenő, Erdőtelek 12, Grünfeld Samu,
Kisvárdai 5, Schwarz Sándor, Mis-
kolc 15, Goldstein Géza és Armin,

Patak 10, K. L. 1. Deutsch, Zala-
szentiván 4, Reichenberg Adolf,
Moson 5, Beck Béla, Szedres 8,
Török Lipót, Hodász 4.50, Kun Ju-
da Cháim, Kiskunfélegyháza 5.80,
özv. Balog Samuné, Keszthely 5,
Rechnitzer Lipót, Szepetk 6, Első
Hengerimalom, Bácsalmás 20,
Schiff Sámuel, Hódmezővásárhely 2,
Szerebrenik Jenő, Nógrádverőce 2,
Schwarz Henrik, Csurgó 2, Stein
Zsigmond, Apátfalva 3, Halpern
Kálmán, Hódmezővásárhely 10, Mar-
sik Sámuel Feicsut 3, Krausz Gá-
bor, Baja 5, Klein Jenő, Babócsa 5,
Klein József, Barcs 5, Gutlohn So-
ma, Tatabánya 4, Kálmán Miksa,
Tatabánya 8, Kellner Samu, Kis-
kunhalas 12, Frey Manoné, Ertény
4, Stein Márton, Sükösd 4, Singer
Miksa, Hévízszentandrás 2, Epstein
Miksa, Tiszacsege 5, Szágel Lajos,
Racke 5, Bruszler Adolf, Abony
2, Fleischer Rezső, Bősárkány 5,
Stern Sándorné, Sárbogárd 4, Kohn
Sándor, Csány 4, Szende Sándor
Rákosszentmihály 1, Krausz Miksa,
Hencida 1.50, Polgár Sándor, Szen-
tes 5, Heiszler Adolf, Csávoly 2,
özv. Kohn Sándorné Csepreg 2,
Braun Mór, Bánhida 2, Klein Béla,
Sopron 5, Grünbaum Ignác és neje
Kálló 2, Szántó Lipót, Berzence 1,
Hoffmann Józsefné, Sárkeresztúr 10,
Wahl Ignác Cegléd 3, Ingusz A.,
Katymár 2, Bergl Sámuel, Nagy-
igmánd 0.50, Hirsch Imre, Békés-
csaba 4, Grünbaum Dezső, Apáca-
torna 4, Rehberger Károly, Horvát-
kimle 10, Mátrai Adolfné, Székes-
fehérvár 2, Izsák Jakab, Mezőtúr 5,
Benedek Gyula, Ertény 12, Kohn
Manó Ertény 8, Benedek Irmuska,
Ertény 2, Klein Lajos, Baracs 8, dr.
Klein Armin, Nagybány 10, dr.
Bruszt Lázár, Baja 4, Fisch Vilmos,
Tiszaszentimre 5, özv. Block Már-
tonné, Ujkécske 2, Braun Henrik,
Aba 1, Roth Ede, Budafok 1, Feld-
stein é. Deutsch, Kecskemét 5,
Koch és Ripp, Bácsalmás 4, Stern
E., Hatvan 2, Kohn Béla, Váncsod
4, Schwarz Károly, Csákvár 5, N.
N., Celldömölk 10, Weisz Vilmos,
Szigetvár 2, Kalmár Sámuel Keme-
neshadudvar 10, özv. Grünfeld Ká-
rolyné, Bácsalmás 2, Rosenthal Dá-

vid Balatonkenese 2, Krissler Samu
Budafok 40, Klein Ede, Turkeve 5,
Rosenthal Mihály, Székesfehérvár 4,
Breuer Lázár, Alsógalla 2, Bach
Miksa Szeged 4, Dobó Jenő, intéző
Baja 3, Breuer Sámuel, Csepp 5,
Korein Sándor Vajszló 5, Hoffmann
Kálmán, Ostffyasszonyfalva által: O
P., hozzájárultak: Kosztelitz Manó
20, Allheim József, Csöngye 18,
Hoffmann Kálmán 12, Heimann
Sélig, Forróencs 4, Deutsch Árpád,
Zalalövő 2, Lusztig Aladár, Tápó-
szele 1, Neumann Fülöp, Rudabá-
nya 10, Klein Lajos, Alsótelek 10,
Budapest: Horn Szidónia 2, Ko-
rach Márk 1, dr. budai Goldberger
Leó 2, Hajós Kornél, Fülöp Alfréd
1—1, Hoffenreich Adolf 2, Ernst
Lajosné 10, Engel József 70, Vesz-
prémi József 5, dr. Horváth Miksa
5, Gutman Ferenc 2, Breuer Gusz-
táv 1, dr. Heumann Rafael 2, Szán-
tó Lipót 150, dr. Hans Simon 5,
Hoffenreich Henrik 1, Weisz Hed-
vig 2, Neumann Fülöp 3, Herz
Soma 5, Halász Jakab 1, Halmos
Salamon 10, Szekulesz Miksa 1.50,
Zerkovitz Zsigmond 1.50, Békési
Lajos 5, N. N. 1.50, Baján Béla
1.50, Horváth Béla 2, Kállós Gyula
1, Haász Béla 4, Dr. Hajdu Miklós
2, Gutmann Emil 2, Aszódi Izidor
1, Heimler Kálmán 3, dr. Lénárt
Albert 10, Wilhelm Rezső 3, Stroh,
Frankelstein és Gottlieb 2, Pollák
Sándor 4, Eller Ödön 1, Kallier
Armin 5, dr. Hegyi József 1, Engel
Jenő 4, Pál Jób hírlapíró 2, Hauser
Hugó 1, Márton Hugó 3, Bricht
Lipót 5, Faragó Armin 2, Balasa
Zsigmond 6, Fischer Simon 10,
Bernát József 3, Pán Ferenc 10,
Neumann Miksa 4, Maros Samu 5,
Hoffmann Sándorné 2, Balkányi
Károly 1, Marjarek József 2, várúj-
helyi Hirman Hugó 5, Fischer
Árpád 2, Rosenberger Mór 5, Hoff-
ner Ervin 10, Bodor Miksa 2, Pol-
gár Samu 2, Hoffmann és Rosen-
feld 2, dr. Donáth Gyula 5, Adler
Hermann 10, Dohány Aladár 4, dr.
Barabás Tibor 1, dr. Berényi Sán-
dor 2, Halász Lajos 2, Tausz J.
Jenő 10.

Ruhaadományok: Schwarcz Ig-
nác Ujpest, Spiller Ernő, Budapest,
Kartonnyomó Ipar Részvénytársaság
Bp., Korach Márk igazgató és Hof-
fenreich Adolf cégjegyző által 91.7
méter chiffon, vászon, Rosenthal
Márkus, Gidalyné, Halász Lajos,
Budapest.

ZÁLOGCÉDULÁKAT

Székely Emil KIRALY-UCCA 51.

Ékszereket, briliánsokat
bárkinél drágábban vesz
Teréz-templommal szem-
ben. Telefon.

PALYAZATOK

Minden szó egyszeri beiktatása 16.
vastagon szedett betűkből 32 fillér.
Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10.
— Hirdetéseik díja előre fizetendő.

A soproni aut. orth. izr. hit-
község egy dajen-i, (rabbihelyettes)
óhajt választani, aki hitköz.égünk
összes rabbiendőt képes ellátni.
Aki ez állásra igényt tartanak
(csakis magyar állampolgárok) szí-
veskedjenek folyó hó végéig alulirt
elnökséggel érintkezésbe lépni. —
Sopron, 1927. november 7. Schiff
Ödön hitk. elnök.

A soproni aut. orth. izr. hitköz-
ség pályázatot hirdet egy sóchet-
állásra. Pályázótól megkivánjuk,
hogy sóchet ubodek v'kore mum-
che l'rabim és jó balt'file legyen.
Pályázatok felszerelve három elis-
mert orth. rabbitól nyert kabolóval,
az életkort, családi állapotot, eddigi
működést feltüntetve okmányokkal f.
hó 30-ig alulirt elnökséghez kü-
lendők. Utiköltés megterítésére
csak a meghívottak tarthatnak
igényt. — Sopron, 1927. november
7. Schiff Ödön, hitk. elnök.

Orth. Talmud-Thora Verein in
Subotica (Jugoszlavien). — Konkurs.
Wir suchen zur mögl. sofortiger
Besetzung der neukreierten Stelle
einer zweiten Lehrkraft einen ent-
sprechenden Bewerber. Es können
nur pädagogisch gebildete, tüchtige,
erstkl. Lehrer, die Chümisch-Rási,
Gemöre-Tejszefesz gründlich und
erfolgreich unterrichten fähig
sind, in Betracht kommen. Gehalt
laut Uebereinkommen. Den obigen
Bedingungen entsprechende Bewer-
ber mögen ihre ausführl. Offerte
an den Vereinspräses, Herrn Jakob
Gied (Gajev trg) richten. Subotica,
(Szabadka) 13. Marcheschwan 5688.
Der Vorstand.

Chanuka
gyertyák
és 24 órát égő
mécsesek
legjobb minőségben
FLORA
gyertya és szappangyárban
kaphatók.

ארטה. כשר. VÉNUS

ÉTELZSIR
SNYDERS győri orth. főrabbi
ur hechserevel ellátva
VÉNUS ÉTELOLAJ
kiváló minőségben minden fű-
szer, csemege- és élelmiszer
üzletben kapható. — Gyártja:
Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest,
Zoltán-utca 18. —
Telefon: 8—22.

Képviselet:
Sussmann Lipót és Tsa
Telefon: „Ujpest” 161.

ארטה. כשר. Fenákel Jónás
zsir és baromi kereskedése az
orth. rabbiság felügyelete alatt
— Naponta friss áru házhoz-
szállítás. — Budapest, VII.,
Kazinczy-ucca 52—54. sz. —
Telefon-hívó: J. 334—76.

W esila mosás a legtakarékosabb

Orth. **ארטה** elsőrendű teasütemény, csokoládé, desszertek, keksz, kétszersült és piskóta.
Weisz Mór keksz, kétszersült és teasütemény gyár **Budapest, VII, Dob-u. 22** Tel.: J. 423—65

I^A porosz-szenet, kokszt és tüzfát

plombált zsákokban még aznap házhoz szállítok!
Ha sürgős, kis kocsin azonnal!

STEINMETZ MANÓ
porosz szén, tüzfát és kokszt kereskedése

Tessék telefonon J. 464—81. felhívni

Nagybani raktár: Józsefvárosi pályaudvar.
Saját ház.

Városi iroda és detail raktár: VII. Klauzál ucca 20.
Szombat és ünnepnap zárva.

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. VII., Dohány-utca 68. Telefon József 529—51.

TIZENKILENC éve közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon (cég nélküli levelezés.)

HÁZIAS, fess, szép, orthodox leány részére, házasság céljából intelligens, művelt, vallásos bócher kerestetik, aki valamelyes szakmához ért, vagy biztos állása van. Hozomány 5000 pengő készpénzben. Komoly ajánlatokat: »Szlovenszók« jelíge alatt a lap kiadóhivatala továbbít.

JOBB vidéki uricsalád keres benő-sülés céljából jóházból való zsidó felsőréskészítőt. Nyugodt megélhetés biztosítva. Leveleket „Jó megélhetés” jelíge alatt a kiadóhivatal továbbít.

SAJÁT HIBÁJÁN KIVÜL elvált 37 éves gyermektelen kellemes megjelenésű asszony 5000 P hozományjal orthodox családból férjhezmenne biztos egzisztenciájú 40-50 év körüli emberhez. „Őszinte” jelíge e lap kiadójába kér.

Kundmachung.

Wirkungsvolle **דרישה** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie Z. B. BARMIZVE, CHASSENE u. s. w. Gast u. Antrittsreden verfertigt zu mässigen Preise, unter strenger Diskretion. Honorar von 5 P. aufwärts, 50 H. Porto rekomandirt im voraus erbeten RABBINER ISRAEL BRAUN vorher in Halle (Deutschland) Budapest, Szövetség ucca 43.

Állást nyer.

ÖT és fél éves gyermekemhez csak is feltétlen vallásos isr. nevelőt keresek, ki lelkiismeretesen tanítaná. Mózes Simon, Ujtemető.

HÉBER szedőgépmestert keresek, ki a héber írott kéziratot is olvasni tudja. Kohn nyomda, Vác.

SUCHE für meine Verwandtin kinderlose intelligente, 40 j. Witve, angenehme Erscheinung, aus erster angesehenen orthod. Familie, einen 40—50 j. Witwer der eine sichere gute Zukunft bieten kann. Zuschriften sind gefl. an die Redaktion dieses Blattes zu richten unter „Ernst“ 18.

KERESÜNK perfekt mérlegképes könyvelő, magyar-német levelező és gépirót, ki borszakmában működött. Ajánlatot csak írásban, fizetési igények és eddigi működés megjelölésével fogadunk el. Üzlet szombaton zárva. Merkur R. T., Kecskemét.

GYORS- ÉS GÉPIRÓNÓ, jobb orthodox házból, ki szombattartásra reflektál, vidéki vas- és gépkereskedésbe, azonnali belépésre kerestetik. Cim „Szorgalmas” jelíge a kiadóba.

Oktatás.

19 ÉVES BÓCHER jóré-somájim, kitűnően tanít gyermekekkel gemőre tojszefeszt, ajánlkozik. „Makói” jelíge a „Zsidó Ujság” kiadójába.

HITOKTATÓ fiatalember keres házitánítói állást. Tanít bibliát, talmudot, német és héber nyelvet. Ajánlatok: „Hitoktató” jelíge a kiadóba küldendő.

NAGY talmudtudással bíró fiatalember gyermekek tanítását vállalja, lehetőleg oly feltételekkel, hogy üzletben is kiszolgálhasson. „Szerény igényű” jelíge.

Külföldi

NŐI RUHASZALÓNBA szombattartás mellett fizető tanulóleányok felvételnek. Elsőrangú és lelkiismeretes foglalkoztatás melletti a finom felsőruhavarrás rövid időn belül elsajátítható. Moskovits szalon, VI, Jósika ucca 10.

25 ÉV ÓTA fennálló cipészüzlethez keresek fiatalembert társul, aki jól érti a felsőrészkesztést és a szabászatot 4—500 pengővel tömeggyártáshoz. Cim a kiadóban. Szombaton zárva.

בשורת ספר חדש!

הנה מן המודיעים שבנינו נמסר הספר

מדרש ריב"ש טוב

הוא ליקוט נפלא מכל מאמרי תורות ושיחות וגם מכל מהלכות מכתבי

רבינו הבעל שם טוב.

פרענומקראנטמן שגשגתו מקום מושבותו, ימחלו בטובם להודיעני. להשינו ברפום המשוכה והמפורד

Abraham Márton könyvnyomdája
Kecskemét. (Ungarn)

Schwarz Soma

könyvkereskedése
könyvnyomdája
dobozgyára

Miskolcon

Telefon 328.

Üzleti könyvek

külön készítésre, valamint az összes szakmáknál használt raktárkönyvek, amerikai módszerű pénztárnaplók állandóan raktáron.

Figyelem! Orth. **לשך**

Bel- és kölföldi sajtó- és turo különlegességek tea-vaj, juhsejt, (gomole) es tejjel legolcsóbb napi árban.

Lillientfeld, Dob-u. 28.

יידישע צייטונג

ד"ה

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELOFIZETESI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÖLFÖLDRE 1 : P 22.—
Postascheckekontó-szám: 50791.

Chesvan 23.

— Visszaemlékezés Groszberg Lipót ז"ל első Jahrzeit-ján —

Az idő végtelenségébe egy esztendő hanyatlott alá, amióta Groszberg Lipót z. c. l. itthagya küzdelmei színterét s az örök béke hónapja költözkdött. A fájdalomnak és veszteségérzetnek sóhajai veszik körül: egy gyászoló család oly korán elhunyt fejének és díszének sírhelyét. Hozzá tartozói szíven meg nem gyógyuló sebet ejtett korai elmulása. De a családi kör szűk keretén felülemelkedve, bizvást mondhatjuk, hogy Groszberg Lipót élete a magyar orthodoxia értékállományának egy része és ezért halála a köznek a gyásza. A Zsidó Ujság hasábjain felvetett kérdések (sabbosz, kasrusz, jesiva, orthodox organizáció erősítése stb.) mind az ő eszmeköréhez tartoznak és egy-egy probléma tárgyalásánál mindig felvetjük magunkban a kérdést: vajjon a megdicsőült z. c. l., ha itt lenne, miképen írta erről, miképen egyeztetné össze a szerkesztő felelősségérzetét a hűséges zsidó szempontjaival és a magyar orthodoxia érdekeit utolsó lehelleltéig védő kitarásával. És minden egyes alkalommal szívünkbe íródik a bölcsseink megállapítása: „Nagyobbak a cadik-ok halálukban, mint életükben”. Hiányzik nekünk az ő tapasztalata, éleslátása és évtizedes harcban megédeszt tántoríthatatlansága.

Ezt a lapot, a „Zsidó Ujság”-ot, életének oly rohamosan bekövet-

kezelt alkonyán alapította. Vallatának nem üzleti célja volt, hanem az orthodox ának akart meg nem alkuvó organumot szerezni. Hogy erre már akkor is szükség volt s hogy most még fokozottabb mértékben van rá szükség, azt minden, a viszonyokat ismerő, gondolkodni tudó és a zsidó vallás orthodox voltát feltő zsidó belája.

Melanchólikus érzéssel és mélabús lelkülettel gondolunk arra az erkölcsi tisztaságra, amellyel ő az orthodoxiát szolgálta. Az írás és az életmód, az elv és a cselekedet fedte egymást. Családját a legszigorubb tóra-hűségben nevelte és ilyen irányt akart szabni az orthodox közéletnek is. Szó szerint alkalmazható tehát rája a Krónikák könyvének (Divré Hajómim II. 24. 16) klasszikus jellemzése: „Jót tett Jiszroellal, mert a Mindenhatóval és a házával együtt volt”. Példát nyújtott Izraelnek azzal, hogy az I-tenért vívott küzdelmeiben ugyanaz a szellem vezette, mint otthon és hogy a zsidó közéleti férfiaknak nincs kéifele erkölcsé.

A közel 3 évtizeden át általa szerkesztett „Allgemeine Jüdische Zeitung”-nak, ezen meggyőződéses, benső orthodox szellemtől vezérelt iránya, nagyban járult hozzá országunkban, a szent hitünk erősítéséhez és az orthodox önértzet felkeltéséhez. S hogy ez-

zel maradandót alkotott, legékebben bizonyítja az, hogy közönségünk még ma is, 9 év után, kegyeletes szeretettel gondolvissza e népszerű lapjára.

Chizkijohü királyról azt olvasuk a szentírásban, hogy „nagy tiszteletet adtak neki halálában”. A nagy tiszteletet a hagyomány szerint (Jalküt Divré Hajómim) azzal nyilvánították, hogy tóra-tekercset helyeztek sírjára, azzal a kijelentéssel: „eki ott pihen, megtartotta a Torát”. Más vélemény szerint a tiszteletnyilvánítás abban állott, hogy beszhamidrost emeltek eszméi hirdetésére.

Amilyen igaz, hogy a megdicsőült Groszberg Lipót z. c. l. sírjára szefert lehetne helyezni, mert egész valójával arra igyekezett, hogy megtartsa a Torát, azonképen háramlik reánk a köteleesség: a szellemi örökséget jelentő beszhamidrost, a törekvéseit jelképező „Zsidó Ujság”-ot nemes, tradicionális intenciói szerint kiépíteni. úgy, hogy az világító fáklyaként sugarazza be a magyar orthodoxia horizontját.

Legyen az igaz jámbor emléke áldásra! Shogy ezt az áldást kidomboríthassuk a magyar orthodoxia tudatába és közéletébe, ehhez kérjük hivesink, barátaink, nagyjaink és vezetőink vállvelett segítségét és támogatását, R. Arjeh Grossberg ז"ל első Jahrzeit-ja alkalmából.